

ROOSEVELT DOLOČNO ZA SEDANJI SISTEM

BOJ ZA SLUŽBE ZASENČUJE VSA RES VAŽNA VPRAŠANJA

Predsednik očital kapitalistom na shodu v Chicagu 'nehvaležnost' in pozabljenost

Ponesrečeno strašenje s komunizmom—Resnica o ekonomskih reformah sedanje administracije

PREDSEDNIK Roosevelt je na svojem glavnem kampanjskem shodu v Chicagu, katerega se je udeležilo znotraj in zunaj dvorane okrog 100.000 ljudi, zanikal vse trditve republikancev, da se nagiba k "rdečkarstvu" in določno izjavil: "Jaz verujem vedno, kakor sem vedno veroval, in bom zmerom veroval v privatna podjetja, ki so hrbtenica blaginje v Ameriki. Poglejte napredek privatnega businessa v zadnjih treh letih in zapopadli boste, kaj to pomeni..." Z nobenimi drugimi besedami se ne bi mogel izreči za kapitalistični sistem bolj jasno kakor s temi. Za nas to ni novica. Tisti "liberalci", unijski voditelji in bivši socialisti, ki so za Roosevelta, ker se je lotil dela za reformiranje kapitalizma, da ga "poboljša" in spravi na noge, pa so lahko za eno skušnjo bogatejši. Če tega še niso spoznali, se bodo morda streznili po volitvah. Ako bi bil Roosevelt radikalec, mar bi ga južne države podpirale? Ali bi kateri kapitalist napisal knjigo njemu v prilog? Ali bi prispevali v demokratiški kampanjski sklad? Mar ne bi med spekulanti na newyorški borzi prevladovala nervoznost, češ, kaj bo, če bo načelnik "new deals" zopet izvoljen? Pa se nič ne boje, ker vedo, da sta Roosevelt in Landon za ohranitev sedanjega profitnega sistema. Niti eden med njimi ne verjame, da je Roosevelt orodje "rdečkarjev"; oni natančno razumejo, da nekateri republikanci slikajo Roosevelta za "komunisto" in "socialista" zato, ker so bili pred štirimi leti ob dobre službe, pa jih bi radi nazaj in dobe jih le, če stlačijo demokrate iz uradov.

oteti svoje banke?" je na istem shodu vpraševal predsednik Roosevelt. Dejal je, da so se industrialci šibila kolena od strahu pred izgubitvijo svojih bogastev, ko so prihajali v Washington moledovati pomoči. Vlada jim jo je dala in predsednik je priznal, da so magnati danes zopet na konju in si znova dele mastne dividende.

Načelnik demokratske stranke torej ni za "new deal" v pravem pomenu besede, ampak za kontroliranje in reguliranje monopolov in v ostalem za protektiranje privatne svojine in negovanje privatnih podjetij. To je jasno in kdor hoče, razume. Večini ameriškega ljudstva je politični in gospodarski razvoj te dežele pač težko zapopasti, prvič, ker je za informacije in "duševno hranilo" odvisno od kapitalističnega časopisja (delavskih listov je še jako malo), in drugič, ker jim strah pred ponovitvijo Hooverjeve krize še močno tiči v kosteh. Taka kriza se ne bo ponovila, ker so zdaj tu pogoj za drugačno krizo, ki pa bo (Nadaljevanje na 3. strani.)

Ali se kričavi župnik Coughlin bliža zatonu?

Lastnik "Unije za socialno pravičnost" Coughlin prihaja v škripec. Strategije demokratske stranke so ga zmešale. Ker Roosevelt govori za "socialno pravičnost", je naravno, da mora Coughlin govoriti kaj drugega. Začel je odprto propagirati fašizem, dasi svoje fašistične nauke še vedno oddeva v nekaj "radikalizem", kar je svojstvo vseh fašističnih propagandistov. Nedavno je Coughlin prišel na dan z izjavo, da je Roosevelt že cel "komunist" in nevaren privatni lastniki. Nato je Coughlin govoril in govoril v obrambo "privatne lastnine", kakor da so komunisti pred pragom dežele in groze privatna bogastva vsak hip ugrabiti.

V radio govorih je Coughlin vedno bolj surov. Pravi, da je za kroglice, če bi prišli na krmilo te dežele "levičarski elementi" in s tega stališča odobrava tudi fašistično pokolje v Španiji. Zadnjič je nekemu reporterju v Bostonu zapretel, da ga bo "raztrgal na kose", če mu pride v roke. Tudi katoliškega profesorja Ryana si je Coughlin v radiu več kot privoščil. Rev. Ryan je za Roosevelta. Magazin Catholic Review, glasilo nadškofa M. J. Curleya v Baltimore, svetuje Coughlinu in Ryanu, naj za nekaj tednov vstopita v kartuzijanski red, v katerem morajo redovniki molčati ko grob. "Odpečila si bosta vidva in mi," pravi nadškofov list. Pappežev državni tajnik Pacelli, ki je zdaj v tej deželi "na obisku", to komedijo "neuradno" opazuje, da uvidi, koga bo treba koncem konca med katoliško hierarhijo zagrabit za vrat.

Coughlin ima nepriliko tudi

Državniki varajo sebe in ljudstva svojih dežel

Anthony Eden, minister zunanjih zadev v angleški vladi, je dne 14. oktobra na shodu v Sheffieldu v Angliji dejal med drugim: "Ničesar ni bolj gotovo kot to, da v prihodnji evropski vojni ne bo nobena dežela zmagovalka."

Ampak evropska vojna se dogodi in Anglija se nanjo pripravlja z vso močjo svoje industrije 24 ur na dan. Eden je na istem shodu to dejstvo priznal in rekel: "Verujem, da pride čas, ki morda ni več daleč, ko bo ta dežela, mogočna v orožju in odločnosti, v stanju nagladi tehnico v prilog miru in svobode."

Anglija se v resnici pripravlja na vojno, dasi si jo ne želi in je ne išče, ker ima vsega dovolj in ji ni za nova ozemlja.

Socialistična stranka v radiu

V nedeljo popoldne 1. novembra bodo zadnji socialistični govori v radiu v sedanji volilni kampanji. Ob 3. popoldne, vzhodni čas, bosta govorila socialistični podpredsedniški kandidat George A. Nelson in milwauški župan Hoan, ob 4:45 pop., vzhodni čas, pa Norman Thomas. Njih govori bodo razširjeni po radiu National Broadcasting kompanije. Opozorite na te govore svoje prijatelje in znance in aranžirajte sestanke kjerkoli mogoče, da jih boste poslušali skupno.

Kapitalisti samo za svoje stranke in delavci jim pomagajo!

Jeklarski magnat Ernest T. Weir je senatni komisiji priznal, da je prispeval v kampanjski sklad republikanske stranke \$35.550, in kapitalist J. Howard Pew iz Philadelphije nad \$50.000. Isti komisiji sta navedla, da sta prispevala precej tisočakov raznim "patriotičnim" organizacijam, ki se bore za "amerikanizem" in proti "rdečkarstvu" (z drugimi besedami, proti delavstvu).

Če bi bili delavci pametni, bi podpirali svojo stranko, kakor podpirajo imoviti sloji republikanov in demokratsko, pa bi izkoriščanje in brezposelnost zlahka odpravili.

Veliko zlata

Zed. države imajo danes več zlata kot kdaj prej v zgodovini te ali katerekoli dežele. Krize tu je torej "konec".

NAPIHNJENOST FAŠIZMA



Simple, Praga.

Norman Thomas bo na glasovnici v 39 državah

Uspehi vzlic vsakojakim oviram in reakcionarnim zakonom. — Stanje članstva po razkolu

Vzlic reakcionarnim volilnim zakonom, ki manjšinskim strankam ovirajo, ali pa celo onemogočajo priti na glasovnico, se je socialistični stranki posrečilo nominirati Norman Thomasa, George A. Nelsona in druge kandidate v sledečih državah: Alabama, Arizona, Arkansas, California, Colorado, Connecticut, Delaware, Georgia, Illinois, Indiana, Iowa, Kansas, Kentucky, Maine, Maryland, Massachusetts, Michigan, Minnesota, Mississippi, Missouri, Montana, New Hampshire, New Jersey, New Mexico, New York, North Dakota, Oklahoma, Oregon, Pennsylvania, Rhode Island, South Carolina, Tennessee, Texas, Utah, Virginia, Washington, West Virginia, Wisconsin ter Wyoming.

V sedmih državah so bile ovire tolikšne, da naših kandidatov ni bilo mogoče nominirati, toda volilni zakon v njih dovoljuje, da se imena sme vpisati na glasovnico. Te države so: Florida, Idaho, Louisiana, Nebraska, North Carolina, Ohio,

South Dakota ter Vermont.

Za nas je med temi važna le država Ohio, kjer je tisoče slovenskih volilcev. Soc. stranki se v nji ni posrečilo dobiti dovolj podpisov, zato ime Norman Thomas ne bo na glasovnici, dovoljeno pa je volilec, da ga napiše, a kot poročajo, niso pustili zadostnega prostora za tak način glasovanja. Kako vpisati Thomasa in Nelsona na glasovnici v Ohio, je pojasnjeno na drugem mestu v tej številki.

Komunistična stranka bo imela svojega predsedniškega kandidata tiskanega na glasovnici, kakor poročajo, v 31. državah, med njimi tudi v Ohio, toda ne v Illinoisu, kjer so bile njene peticije zavrnjene, češ, da so nepravilne.

Socialistična stranka ima letos težjo kampanjo kot kdaj prej, z izjemo l. 1924., ko je bila veliko šibka, da ji ni kazalo nominirati svojega predsedniškega kandidata. Glavni del propagande se vrši v časopisju

(Nadaljevanje na 2. strani.)

VOJNA V ŠPANJI IN OBOROŽITEV NEMČIJE TIRA EVROPSKE DRŽAVE V NOVE ORIENTACIJE IN ZVEZE

Belgija zopet "nevtralna". — Nov važen most preko Donave med Jugoslavijo in Rumunijo

Za tako ogromno in po prirodnih virih bogato državo, kakor je USSR, se nikakor ne spodobi, da bi v svetovni diplomaciji igrala zgolj negativno in podrejeno vlogo. Prva leta je bila z večino dežel po svetu v hladnih, in z mnogimi v neprijateljskih odnosih. Izmed velikih dežel ji je bila nemška republika najprijaznejša. Pod tretjih rajhom se je to zaobrnilo, kajti Hitler je v mednarodni diplomaciji voditelj protisovjetskega bloka, oziroma ga skuša zgraditi za ofenzivo proti Rusiji.

Prvi korak, ki ga je storila sovjetska Unija, da se otme iz klešč izolacije je bila pogodba, ki jo je sklenila z demokratično nemško republiko. Prilike ni znala uporabiti in tako je prišel vsled raznih vzrokov, ki jih tu ne bomo navajali, Hitler v sedlo. Svoj glavni preokret v mednarodnih odnosih pa je Sovjetska Unija izvršila z vstopom v ligo narodov. Odslej se je njena vnanja politika bolj in bolj usmerjala po takozvanih določenih diplomatskih tokih. Dasi si je sovjetski komisar za vnanje zadeve pridobil splošen ugled, je bila vnanja politika sovjetske unije vendarle zgolj negativna in je računala le na priložnosti, kje si lahko kaj pridobi za svojo deželo, ni pa podzemala iniciativnih akcij. Te je prepuščala največ Angliji, Franciji in Italiji. Slednja je po vojni z Etiopijo tudi izolirana, torej sta prvačila svetovni diplomatski igri poslednje mesece zgolj Anglija in Francija.

S Francijo je Sovjetska Unija sklenila obrambno pogodbo, ali proti nji so na Francoskem zgradili fašisti in konservativni krogi sploh tolikšno opozicijo, da dogovor nima ne za Francijo ne za USSR nič gotove vrednosti. Pogodba je obrambnega značaja proti morebitni Hitlerjevi invaziji. On jo obeta in nič ne skriva, kaj hoče. V nemški zemljevid je vključil Ukrajino in Urale. Če bo prilika, pridruži tretjemu rajhu tudi baltiške dežele. Nemški militaristični aparat se danes lahko relativno primerja z vsakim drugim na svetu. Moskva je torej morala premisliti, da-li se ji njena negativna vloga v svetovni diplomaciji še izplača, ali pa je bolje, da si prične graditi povsem svojo politiko in svoj blok dežel.

Moskva noče vojne. Z njo nima USSR ničesar pridobiti, pač pa bi vrgla silovito zavoro na svoj normalni ekonomski razmah. Če pride do vojne, ji mora biti torej usiljena.

Dokler so diplomati smatrali, da bo mogoče z vsakojakimi pogodbami nevarnost vojne vsaj odpraviti, so se oprijeli taktike odiranja. A zdaj nič več ne upajo, da bosta Hitler in Mussolini mirna, kajti vžigalice za zanetitev vojne požara držita vedno pripravljene. Oba sta arogantna. Oba izrabljata miroljubnost demokratskih dežel in Sovjetske Unije z novimi izjavami. Tako se je pričela neizogibna oboroževalna tekma, in vlade le še čakajo, kdaj in katera dežela bo prva sprožila.

Nastala je civilna vojna v Španiji, ki so jo pričeli fašisti po (Nadaljevanje na 3. strani.)

ZADNJA KAMPANJSKA ŠTEVILKA PROLETARCA IZIDE 28. OKTOBRA

Prihodnja bo zadnja kampanjska številka Proletarca v povečani nakladi, ki so jo omogočila posebna naročila s posebnim volilnem boju. Ta številka vsebuje posebno kampanjsko številko. Poglejte se v članku, sporočila in druge spise, in potem presodite sami, posest socialistične organizacije. Prihodnje sredo izide v 3. novembra.

KAMPANJA ZA OHRANITEV SEDANJEGA SISTEMA

Predsednik Roosevelt se hvali, da gre njemu zasluga za obvarovanje ameriškega kapitalizma pred razpadom! Dr. Townsend agitira za republikanskega predsedniškega kandidata, češ, da je Landon za "penzijo"! Unije so v boju za demokratsko stranko in njene kandidate, torej za ljudi, ki so v prošlih letih dopustili, da je bilo v stavarje pometanah za pol milijona dolarjev raznih plinskih bomb, da je bilo nekaj unijskih organizatorjev ubitih, in na stotine delavcev aretiranih ter obsojenih, tisoče pretepenih, odslovljenih in vpisanih na črno listo.

Kdor agitira za demokratsko ali republikansko stranko, ali za Coughlinovo fašistično stranko, deluje vedoma ali nevedoma za ohranitev sistema, kakršen je! Proletarec oznanja delavcem to resnico, od kar izhaja, kajti Proletarec je delavski list in zvest delavskemu gibanju v vsakem slučaju! Delavci, širite to svoje glasilo, kajti s tem koristite delavski stvari!

DAN ZA ČIKAŠKE SLOVENCE!

V nedeljo 25. oktobra v dvorani COPS, 1126 W. 18th St., velika kampanjska prireditev zavednega slovenskega delavstva v Chicagu. Glavni govornik ETBEN KRISTAN. Pevski zbor "Sava". Zamorski koncertni pevec John Green nastopi v solospelih. — "Zalna pesem"—deklamacija v zboru. Red Falcons. — Plesna zabava. Igra Schwabov orkester.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Tudi Jugoslovanska Delavska Tržkovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NABORNIČNA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.50; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za prihodnje v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Koliko glasov dobi Norman Thomas?

Se nikoli niso bile ameriške unije mobilizirane za kakšnega predsedniškega kandidata toliko, kakor so letos za Roosevelta in demokratsko stranko. Pred dobrim letom ne bi nihče verjel, da bi ljudje, kot so James O'Neal, David Dubinsky, Louis Waldman, Abraham Cahan, Charney B. Vladeck, Algernon Lee in mnogi drugi pionirji v ameriškem delavskem gibanju šli iz socialističnega v demokratski tabor. Šli so s trditvijo, da je to, kar počne, v korist delavskemu gibanju in posebno še unijam.

Ako bi pred štirin leti kdo prerokoval, da bosta v letošnji kampanji socialistična lista New Leader in Forward zavrnila socialistično stranko in lomila kopja za Roosevelta, bi se glasilo več kot nevrjetno. Ampak dogodilo se je.

Dezerterji si niso na čistem s svojo vestjo. Nedvomno so bili radi tega skoka začuden nad samim seboj. Saj je komaj nekaj mesecev tega, ko je urednik James O'Neal v New Leader izjavil, da ne bo nikoli za Roosevelta, pa tudi za Thomasa ne bo več. "Jaz letos sploh ne bom glasoval, ker ni med predsedniškimi kandidati nikogar, ki bi ga smatral vrednim, da mu oddam svoj glas." Ta socialistični pionir piše prošle tedne z vso vztrajnostjo za Roosevelta, za tistega Roosevelta, ki je na shodu v Chicagu pred 100.000 ljudmi izjavil, da ni za socialistično, pač pa za kapitalistično uredbo družbe!

Bivši socialisti in unijski voditelji so se v tej krizi odločili za skok nazaj, za agitacijo v prid reakcionarne demokratske stranke zato, ker ji načelju liberalen predsednik. Nedvomno je Roosevelt unijam prijatelj in jim je bil v nekaterih slučajih tudi v pomoč. Vzlic temu je skok bivših radikalcev v Rooseveltovo kampanjo neopravičljiv. Tega se o ni zavedajo, pa so si v New Yorku dali odvezo z ustanovitvijo delavske stranke (Labor Party), kar je dobra ideja — dobra, če ne bi bila Labor Party ustanovljena zato, da odvzame glasove socialističnemu kandidatu Normanu Thomasu v prid Roosevelta. Ako bi New Leader in Forward svetovala čitateljem, da naj glasujejo za demokratsko stranko, jih ne bi pridobila. Zdaj pa, ko imajo social-demokrati delavsko stranko, agitirata New Leader in Forward zanje, toda na njenem tiketu ni delavskih kandidatov, pač pa Roosevelt in Garner za predsednika ter podpredsednika in Lehman za gubernerja — vsi demokrati! Volilni zakon v državi New York dovoljuje, da sme kdorkoli kandidirati na tiketu različnih strank, ako hoče in more. Tako bodo demokratski glasovali za demokratske kandidate na svojem tiketu, starogardisti pa za iste kandidate pod označbo delavske stranke!

Naravno, da bo to socialistični stranki odvzelo mnogo glasov, kajti unije ne samo da agitirajo za Roosevelta in s tem za demokratsko stranko, pač pa so zbrale tudi kampanjski sklad, ki sega v stotisočake. Thomas natančno ve, da bodo glasovi, ki jih dobi letos, taki glasovi, ki jih bodo oddali zanj delavci socialističnega prepričanja in tisti somišljeniki, ki se zavedajo, da med Landonom in Rooseveltom ni bistvene razlike, kajti oba sta za sistem, kakršen je. Med republikanci in demokrati je boj radi služb, ne radi socializma. Milijoni volilcev tega ne vedo, dočim unijski voditelji in starogardisti to razumejo, pa obetajo, da se bodo po volitvah poboljšali, ustanovili novo delavsko stranko in jo pripravili, da bo posegla v voljo za predsedniško službo čez — štiri leta!

"Tragedija in svarilo"

"Strašna krvava borba, ki se vrši danes v Španiji, ni samo tragedija, pač pa tudi resno svarilo ostalemu svetu, da komunizem ni samo ruski eksperiment, marveč velika nevarnost za vsak narod... Rdeči zublji, ki sikajo proti nebu iz gorečih cerkva in samostanov, zaplemba cerkvene in privatne svojine po španski vladi, moritve duhovnikov, masakriranje tisočih nedolžnih ljudi in razdejanje lastnine... so logične posledice naukov strupenih rdečih doktrin in ščuvanja k razrednemu sovraštvu..."

To je citirano iz uredniškega članka v "Ameriški domovini" z dne 12. oktobra. Tako pišejo danes o Španiji vsi klerikalni in vsi kapitalistični listi po svetu, le, da mnogi buržvazni listi poročajo tudi resnico poleg potvarjanja dejstev.

Članek v "A. D." ima namen ustvariti med čitatelji vtis, da vlada Španije "komunizem", ki mori duhovnike, požiga cerkve in pleni imovino.

Uredništvo tudi najmanjšega lista na svetu, ki se zanima za svetovne dogodke, ve, da so civilne vojne v Španiji pričeli in organizirali fašisti proti ustavni vladi, v kateri ni bilo niti enega socialista ali komunista. Prišla je na krmljo po volji velike večine španskega naroda. Fašisti so vedeli, da ljudstva ne bodo mogli nasčuvati proti nji, pa so se polastili španskega Moroka in mobilizirali v njemu mohamedanske Mure, ki so jih poslali v Španijo. Poleg tega so si ohranili oblast nad špansko regularno armado in jo poslali v boj proti ljudski vladi. Kdo plačuje vojno fašistov v Španiji proti španskemu ljudstvu? Španski kapitalisti, katoliška cerkev, fašistične vlade v drugih deželah in vsi tisti, ki hočejo, da Španija ostane v okovih izkoriščevalcev.

Taka je resnica, toda listi, kot je Ameriška Domovina, pač ne izhajajo zato, da bi popravili pisali.

Vsak napačen korak ponavadi povzroči nadaljne napačne korake.

Tudi demokratska Anglija ni varna pred fašizmom



Fašistični voditelj "Sir" Oswald Mosley, čigar slika smo priobčili v prejšnji številki, danes v Angliji še ne zmore drugega kakor sejati zga. Ampak včas je te njegove zga je toliko, da delavcem več kot preseda. V nedavnih izrednih Mosleyevih fašistov v Londonu je bilo med njimi in pristajali delavske stranke in komunisti mnogo ranjenih in nad 50 so jih odpeljali v bolnišnico.

Slika na vrhu prikazuje fašiste, ki so navalili na delavsko barikado in policijo, ki se je poglala v boj, da razene nasprotujoči si množici. Na levi, eden izrednikov, ki je padel v metežu. Slika na desni predstavlja vzrok izredov. Fašistične provokacije niti v demokratski Angliji ne poznajo meja. Mosley je svojim pristajcem oskrbel nove izizvalne uniforme.

"KAKO BOMO VOLILI?"

GLASILO SSPZ PRIPOROČA KAR TRI KANDIDATE

Ali je Roosevelt za socializem? Ni!

Ali je Roosevelt za odpravo kapitalistične uredbe? Ni!

Ali je Roosevelt za kaj storil, kar bi trajno onemogočilo ekonomske krize? Ni!

Ali je Roosevelt že kdaj obsodil svojo skoz in skoz reakcionarno, kapitalistično stranko? Nikoli!

Ali je Roosevelt že v kakršnem koli slučaju posvaril demokratske gubernije, župane, šerife in druge uradnike, da naj z delavci v stvarkah človeško ravnajo? Kolikor je nam znano, ne!

Vzlic temu je na vso moč oglašal za delavskega prijatelja. Priliko za tako reklamo mu daje posebno še dejstvo, da je zdaj kriza, ki mu jo je zapustil "republikanski" prezident Hoover, nekoliko omiljena.

Milijone delavcev je premočen s to kampanjo. Milijoni bodo glasovali pod pritiskom propagande — letos večinoma za demokratsko stranko, ker krize, ki se je pričela pod republikansko administracijo, pač še ni in je ne morejo pozabiti.

Tudi "Napredek", glasilo

SSPZ, se je v uredniškem članku v izdaji z dne 14. oktobra izrekel za Roosevelta.

Citiramo iz njega tole:

"Kako bomo volili?"

...Sedaj, ko to pišemo, je jasno eno, da je namreč možnost samo dvojna: ali bo predsednik Roosevelt ponovno izvoljen, ali pa bo zavzel njegovo mesto v Beli hiši njegov republikanski tekmeč, guvernér Landon iz Kansasa. Tretje možnosti ni.

Nadaljni temeljni fakt, katerega je treba takoj pribiti, je ta, da nobena izmed starih dveh strank ne predstavlja načel, ki bi jamčila masam delovnega ljudstva — tako delavcem v tovarnah in rudnikih kot kmetom na polju — da bo vedoma ali po premišljenem načrtu dirigirala prehod iz profitnega sistema v družbo, v kateri bi se organiziralo produkcijo in distribucijo bogastva v interesu vsega ljudstva. Javno izpovedana, zavestna in temeljna filozofija obeh vodilnih strank je ena in ista. Demokratska stranka kot taka je prav tako reakcionarna kot republikanska, akoravno noben pošten človek ne more zanikati, da je predsednik Roosevelt kot političen realist in kot socialen idealist pri reševanju kapitalizma v nekaterih oziromah dalj v smeri javnega lastništva (Tennessee Valley Authority) kot kateri prednik ameriške republike pred njim, in da je predvsem skušal vdihniti zvezni vladi določeno odgovornost za življenje sedanega družabnega reda. Varni pa bi se, kdor bi mislil, da je Roosevelt izvršil prepoved v stranki, ali da bodo demokratske sledili njegovim stopinjam, kadar bo on nehal

biti njen vodilni duh. Na drugi strani pa je celo bolj jasno, da se republikanci iz poloma, ki ga je doživel ameriški kapitalizem takrat, ko so bili oni sami na vladnem krmlju, niso popolnoma nič naučili. Ako se jim torej zopet poveri vlado, bodo to tolmačili kot dokaz, da je ljudstvo obrnilo hrbet new-dealerskemu "radikalizmu", in da lahko mirne vesti zopet nadaljujejo z delom tam, kjer je Hoover nehal...

S stališča stroge načelnosti sta do delavskih glasov upravičena Thomas in Browder. To je jasno in neovrgljivo. Ampak skoro nič manj jasno in neovrgljivo je dejstvo, da bi bil poraz Roosevelta pri letošnjih volitvah signal za plutokracijo, da brezobzirno udari po unijah in delavskih in liberalnih organizacijah; da v imenu amerikanizma in pod krinko "rdeče nevarnosti" začne stopinjati daviti svobodo govora, zbiranja in tiska, in da ubije vse, kar je Rooseveltova administracija pod pritiskom razmer stori na polju socialne zakonodaje in oskrbe brezposelnih — z drugimi besedami povedano: da se vrata Amerike na stečaj odpre prav tistim elementom, ki so spremenili več kot polovico Evrope v eno samo veliko koncentracijsko taborišče.

Dati jasen in brezpogojen odgovor v očigled takih resnih eventualnostih, ni težko, ampak naravnost nemogoče — namreč odgovor, ki bi enako odgovarjal za prebivalce v vseh delih prostrane Amerike. Nobenega problema bi ne bilo, kako voliti 3. novembra, če bi v Ameriki imeli močno delavsko ali farmersko-delavsko stranko, ali pa koalicio levčarskih in liberalnih strank s skupnim minimalnim programom, kakršno ima na

SOCIALISTIČNA VLADA NA ŠVEDSKEM

V prošlih volitvah v švedski parlament, v katerih so dosegli socialisti presenetljivo zmago, je glasovala zanje večina volilcev, vključno s ostale delavske skupine. Dalje so na podlagi volilnih števil ugotovili, da je za socialno demokracijo glasovalo tri četrtine volilcev, ki so to pet prvič stopili na volišče. Od 388.969 novo vpisanih volilcev je glasovalo za socialno demokrate 295 tisoč ali 76.06 odstotkov.

Vse veličino zmage švedske socialne demokracije je mogoče razbrati iz primerjave volilnih rezultatov sedanjih in prejšnjih volitev.

	1936	Glasov	1932	%
Soe. dem.	1,336,534	46.6	1,040,689	42.0
Konserv.	1,511,467	17.8	585,248	23.6
Kmeč.				
zveza	418,569	14.6	531,215	14.2
Ljud. stranka	375,769	13.1	293,299	11.8
Neodv. soc.	127,640	4.5	132,564	5.4
Komu-nisti	96,223	3.4	74,245	3.0

Socialni demokrati so tudi pri teh volitvah šli popolnoma samostojno v volilni boj, med tem, ko so vse druge stranke bile med seboj koalirane, po dve ali več skupaj.

Možat nastop socialne demokracije je povzročil, da so se ji pridružili tudi malomeščanski volilci, ki so pri vseh drugih strankah pogrešali njega programa.

Popolnoma poraženi pa so izšli iz volilnega boja fašisti, ki se sploh niso mogli uveljaviti.

Vodja socialne demokracije splošno priljubljeni Per Albin Hanssen je v sredo, dne 23. septembra že sestavil novo socialistično vlado.

Švedska je danes prva dežela s socialistično večino v parlamentu. V času, ko so gro-movniški nemškega fašizma v Nürnbergu, bruhali ogenj in žveplo na demokracijo in socializem, se je pripravil švedski narod, ta najčistejši zastopnik od nemških fašistov to-

primer Francija. Toda ameriško delavstvo take stranke se nima; upanje je, da se stopi na pozornico pred prihodnjimi predsedniškimi volitvami. Vprito tega je po našem edino pošteno in pravilno priporočati delavskim volilcem, da glasujejo za Thomasa in Browderja v državah, v katerih o izidu ni dvoma, to se pravi, da je že naprej znano, da bo v njih zmagal bodisi Roosevelt ali Landon. V takih državah bi bil glas za Roosevelta resnično stran vržen, dočim bodo glasovi za Thomasa in Browderja registrirali protest proti obstoječim razmeram in sistemu, ki je zanje odgovoren. Ne bo pa po našem prepričanju vržen proč delavski glas, ki bo oddan za Roosevelta v državah, v katerih je izid volitev dvomljiv in od katerih odvisi, kdo bo bodoči predsednik Zed. držav. Med te države spadajo zlasti države Ohio, New Jersey, New York, Pennsylvania, Michigan, Illinois, Indiana, Minnesota in Wisconsin.

Po mnenju "Napredka" naj torej delavci glasujejo za Thomasa ali Browderja povsod, razen v tistih državah, kjer je največ delavcev in kjer je tudi največ Slovencev. Roosevelt ima sigurno večino v južnih državah, v najreakcionarnnejših državah ameriške unije. Slovencev v njih ni in je dobro, da jih ni.

Nauk, ki ga oznanja "Napredek", pa ni prav nič delavski in prav nič napreden, dasi je imel urednik "Napredka", ki je članek pisal, najboljši namen. Če se bi delavci nenehoma ravnali po takih nasvetih, ne bodo nikdar svobodni in kapitalizem ne bo nikoli odpravljen.

Prihodnja seja kluba št. 1 bo v petek 23. okt.

Chicago, Ill. — Prihodnja seja kluba št. 1 JSZ se bo vršila v petek 23. oktobra v Slovenskem delavskem centru. Na dnevnem redu bodo važna poročila, predlogi klubovih odborov in druge zadeve. Po končanem dnevnem redu pa sledi diskuzija o predmetu, "Kaj anas uče dogodki v Španiji?"

Otvorila jo bosta Joško Oven in Frank Zaitz, nato pa o tem važnem zgodovinskem poglavju splošna razprava. Po diskuziji bo servirana domača kapljica in prigrizek. Pridite na to sejo vsi in povabite nanjo prijatelje in znance, da pristopijo v klub. — P. O.

NORMAN THOMAS BO NA GLASOVNICI V 39. DRŽAVAH

(Nadaljevanje s 1. strani.)

v radiu in na filmih. Vsa ta tri sredstva kontrolirajo kapitalistični sloji. V mnogih mestih ignorirajo časopisi socialistično stranko skoro popolnoma, dočim oglašajo fašistično Rev. Coughlinovo stranko, ker so z njeno pomočjo preprečili porast socialistične stranke in zamaš socialistični kampanji. Komunisti so bili v stanju dvigniti dokaj živahno agitacijo vsled svojega gesla, "Londona se mora poraziti za vsako ceno", in pa vsled par tendenčnih poročil, ki so jih imeli v glasilu kominterne in jih je vse republikansko časopisje kričavo oznanjalo, češ, sovjetska vlada, kominterne in komunistična stranka podpirajo Roosevelta!

Rooseveltu je za komunistično gibanje prav toliko kakor Landonu ali Coughlinu, ampak komunisti so mislili, da so dosegli svoj namen — publiciteto. Koristila jim ni nič, razen tista, ki so jo dosegli po zaslugi policijskega načelnika in republikanskega župana v Terre Haute, Indiana.

Dr. John Dewey, ki je bil poslednja leta na čelu gibanja za združenje liberalnih elementov in delavskih skupin v enotno stranko, je priznal, da je letos socialistična stranka edina, ki zasluži podporo poštenih progresivcev in drugih nasprotnikov sedanje uredbe. Indorsiral je Norman Thomas in poleg njega so se izrekli za Thomasa mnogi drugi liberalci, progresivci in voditelji gibanja za združenje ameriških protikapitalističnih struj v skupni stranki, ki se bi borila za pravičen socialni red.

Razkoli so socialistično stranko zelo prizadeli, kar je naravno, kajti dogodili so se v kampanjskem letu. Kljub njim pa izkazuje Senierjevo poročilo z dne 9. oktobra, da je imela soc. stranka dne 30. sept. 12,159 dobrih članov, lani v istem času pa nad 4,000 več. Toliko jih torej odpadlo, večnoma v New Yorku, Connecticutu, Massachusettsu, Pennsylvaniji in nekaterih drugih državah. Thomas je mnenja, da bodo v tem in v prihodnjem letu te izgube več kot nadomeščene z novimi člani, posebno po volitvah, kajti delavstvo bo spoznalo, da so ga v kampanji varali z radikalnimi gesli o new dealu, dočim bo v praksi moralo uvideti, da si je izvolilo na odgovorna mesta nasprotnike svojih koristi, neglede, ali so odgovorni funkcionarji demokrati ali republikanci.

NAS PRECINKTNI "POLITIKANT" PRAVI:



Kadar socialisti agitirate, imate delo in vse stroške trpite sami. Pri naši stranki pa nam plačajo in nekateri pri tem lahko tudi kaj po strani prišče, nemo, da ni suše v naših žepih. Mar ni boljše biti pri nas, kjer si pridni in brihtni kaj kmalu pomagajo?

Leo Krzycki ni za Roosevelta

Sydney Hillman, predsednik unije A. C. W., je v New Yorku izjavil, da so vsi odborniki omenjene unije za predsednika Roosevelta, vključno s Leo Krzyckim, ki je podpredsednik A. C. W. Do clevelandске konvencije je bil Krzycki predsednik ameriške socialistične stranke.

Župan Hoan je na shodu v Chicagu dejal, da Hillmanova izjava ni resnična. Krzycki pa je izjavil, da je on socialist in kot tak podpira samo socialistične kandidate, ne pa Roosevelta. Izgleda, da ga hoče odbor A. C. W. prisiliti v Rooseveltov tabor, češ, ker je Roosevelta indorsirala konvencija te unije, se morajo odborniki unije ravnati tudi po tem njenem sklepu, ne pa agitirati za kakšno drugo stranko.

O sestanku v Girardu

Girard, O. — Tu se je v nedeljo 11. oktobra vršil sestanek članov kluba št. 222 JSZ in somišljenikov, na katerem je govoril s. Fred A. Vider. Udeležba bi bila nedvomno boljša, če bi vreme ne bilo tako zelo neugodno.

Ker v Ohiu socialistični kandidati ne bodo na glasovnici, je Vider govoril zgolj o taktiki socialistov z ozirom na sedanje razmere tu in drugod po svetu. Ko je Vider končal, so sledila nanj še razna vprašanja o razkolu v stranki, o Cankarjevi ustanovi, o izstopu I. Molka iz JSZ itd.

Sestanek je bil zelo informativen, kajti tu se ni šlo za propagando pač pa za razjasnjevanje raznih vprašanj, ki se tičejo soc. stranke, naše zveze in delavskega gibanja v splošnem. Te vrste shodi sodrugov in somišljenikov so potrebni. Ta je minil v najboljšem razpoloženju. Med navzočimi se je nabralo \$5.00 Proletarcu v podporo, torej je bil sestanek uspeh tudi v tem oziru.

Poročevalec.

ŽELEZNA REKA

ROMAN IZ CIVILNE VOJNE V SOVJETSKI RUSIJI

Prevel iz ruščine za "Proletarca" ANGELO CERKVENIK

(Nadaljevanje.)

Konjiki, jahajoči v bližini, so se začeli smehljati, pogledavati gramofon, ki se je še vedno regljal kakor obsedenec v vseh mogočih in ne mogočih. Najprej je objel bližnje vrste, ki so se počasi jel posnemati oblike smeha, izlivačice se iz gramofona. Smeh je narasčal, se širil od vrste do vrste, se razprostrl vedno bolj na globoko in široko. Počasi je dosegel že prve vrste pehote. Tudi pešci so se začeli smejati, čeprav ni nihče vedel, ne zakaj, ne kako... Saj se gramofon ni slišal tako daleč. Tudi infanteristi so se vedno glasneje smejali, vrsta za vrsto. Smeh se je valil od vrste do vrste po kilometrsko dolgi koloni.

Čemu se krohočejo? Kakšen zlodej je to? Preden so do dobra izgovorili vprašanje do konca, so se že sami okužili s smehom. Majali so z glavami in se smejali do onemoglosti.

Vsa pehota se je smejala, vsa kolona; begunci so se smejali, matere so se smejale, čeprav so bile nad seboj in nad življenjem že obupale. Lačno škripanje voz mimo pustih, golih skal je spremljal kilometrsko dolg smeh.

Smeh je zajel prav vse vrste vse tja do Kozuha, ki je, ko se je smeh tudi njega prav na rahlo dotaknil, prebledel, porumenel, da mu je koža na obrazu sličila ustrojeni ovčji koži. Prvič odkar vodi to kolono, je prebledel.

"Kaj se je zgodilo?" Adjutant je silno težko zatrl smeh, ki ga je začel grabiti, ter je odgovoril:

"Vrag sam ve, zakaj se smejejo! Pogledal bom."

Kozuh mu je izdrl bič in vajeti iz rok, se pognal na konja ter začel neusmiljeno udrihati po živali. Omršaveli konj je le počasi stopical. Uhlji so mu viseli navzdol. Bič je risal po ubogem živinčetu krvave klobase. Naposled je žival le malce hitreje stopila. Okrog in okrog se je razlegel smeh.

Kozuh je čutil, da so začela njegova lica trzati, toda stisnil je zobe, da je kar zaškripalo. Naposled je prijel do prvih vrst, ki jih je krotot naravnost davil. Grdo je zaklel ter udaril po gramofonu...

"Mir!"

Gramofonska plošča je počela ter umolknila. Molč je nalik hladnemu curku obilil vse tje ter pogasil smeh. Zopet je zagospodovalo tisočerostrno škripanje voz, kolesljev in drdranje koles.

Temne, zobčaste skale so objele cesto.

Nekdo je zinič:

"Na sedlu smo!"

Cesta se je začela v vijugavicah spuščati navzdol.

XXXI.

"Koliko jih je?"

"Pet!"

Gozd, nebo in daljne gore so bile žareče in puste.

"Ali so drug poleg drugega?"

"Da, drug poleg drugega."

Kubanec, član patrola, ki je bil ves prepošten, ni mogel vsega povedati, zakaj konj, ki se je obupno otepal muh, je začel sunkovito trčati z glavjo.

Kozuh in pribočnik sta sedela v pletenem vozu. Oba sta bila rdeča kakor da sedita v parni kopeli. Vsenaokrog je bilo pusto in prazno.

"Koliko kilometrov od glavne ceste so oddaljeni?"

"Kakšnih deset do petnajst kilometrov za gozdom?"

"Ali pelje tja kakšen pot s ceste?"

"Da."

"Ali ni nikjer videti nobenega Kozaka?"

"Ne duha ne sluha ni o njih. Naša patrola je preiskala kakšnih trideset kilometrov v polkrogu ves teren, pa ni videla ne enega samega Kozaka. Ljudje, ki stanujejo v bližnjih naselbinah, so nam povedali, da so Kozaki oddaljeni kakšnih šestdeset kilometrov oddaljeni. Zakopali so se ob neki reki!"

Kozuhov obraz je zopet porumenel. "Kakor da ni bil pravkar škrlatnordeč."

"Ustavite prednjo četo; le-ta naj stopi na

pot, ki pelje z glavne ceste tja čez. Vsi polki, begunci in vsa kolona sploh naj potem zavije mimo te čete z glavne ceste na stranski pot."

Kubanec se je pripognil čez sedelni glavčič ter previdno in tiho spregovoril, da bi njegov prigovor ne bil izvenel kot subordinacija:

"Velik ovinek je... Ljudje komaj še vlečejo noge za seboj. Vroče je. Ljudje so napol sestradani."

Kožuhove drobne oči so se zagrizle v trepetajočo, žarečo daljavo ter so postale mrzlosive... Ze tretji dan... Oči so jim upadle, iz oči jim seva glad. Gore so sicer premagali, vendar pa morajo hiteti, kolikor je pač mogoče, da čimprej zapustijo predgorje, pridejo do naseljenih bivališč ter se nasitijo, nasitijo ljudje in živali. Hiteti morajo, da preženejo Kozake ter jim onemogočijo, da se zakopeljejo. Ne enega koraka ne smejo izgubiti. Teh deset, petnajst kilometrov, potrebnih za ovinek, ne smejo meni nič tebi nič drzno zapraviti...

Kožuh je pogledal v Kubančev mladostni obraz, ki je od gladi in mraza počrnel. Kožuhovali oči so se jeklenosivo zablisnile, nakar je iztisnil izmed zob naslednje besede:

"Prednja četa naj zavije s ceste, kakor sem odredil, in toliko časa čaka, dokler ne zavije s ceste prva kolona."

"Zgodilo se bo po ukazu."

Kubanec je potisnil od pota premočeno kučmo na tilnik, je nedolžno žival krepko oplazil, da je kar poskočila ter zaplesala, se je obrnil ter zdrvel po cesti. Cesta se ni videla. Videli so se samo vrtnčasti oblaki prahu, ki so se dvigali čez drevje ter se izgubljali v pogorju.

Kožuhov pleteni voz, čigar leseni deli so bili tako vroči, da se jih nisi mogli niti dotakniti, se je začel hitreje pomikati. Voz je kar neznosno škripal. Iz za sedeha je zijala strojnica.

Kubanec se je zagnal čez gozdno jaso ter je bil kmalu zopet na cesti. V oblakih prahu so se razločevali le megleni obrisi, slišalo pa se je capljanje oslabeledih množic.

Puške, nabojnjake, da, celo bedne cunje so težile telo kakor svince. Pred razbolelimi, mežikavimi očmi so se vrtele bleščeče pikice. Vse, kar pogledaš, je slepilno belo: Trepalnice, obrabi, orožje, hrbti.

Nihče več ne govori, nihče se več ne smeje. Vse je objel težak molč, čeprav so škripali in rožljali vozovi.

Konji se vsi izmučeni opotekajo in povešajo uhlje.

"Pi-i-i-i-ti... pi-i-i-i-ti..."

Nad cesto se vali zadušljiva, belkasta, vse objemajoča žareča vroča megla. Nemara pa sploh ni megla, nemara ni niti prah z meglenimi obrisi ljudi in živali, nemara je samo obup brez vsakršne misli in brez vsakršnega upanja, nemara je zgolj obup, ki se že dotika neizbežnega konca... Tisto, kar je združevalo vrste z železno močjo, ko so bili prišli v ozko korito med gorske velikane in morje, tisto, kar jih je ves čas neslišno spremljalo, tisto je ležalo takorekoč na mrtvaški postelji.

Vsi so lačni, izmučeni, bosi, polnagi... Poleg vsega tega pa še pripekajoče solnce! Tam spodaj pa so nanje čakali siti, močni kozoški polki in generali, v katerih je kipelo sovraštvo...

Kubanec je jezdil sredi molčecih in škripajočih oblakov prahu... Posamezne oddelke je spoznaval po glasovih.

Semtertia se je raztrgal plašč sive sopare ter so se pokazali obrisi gričev, gozda, nad griči in gozdom pa sinje nebo. Ob pobočjih ležijo in sedijo oslabelede, v prah zavite postavice. Glave jim bingljajo, ustnice so jim osušene, muhe brenčijo okrog njih.

Kubanec je prijel do čela kolone, se nagnil čez sedlo ter nekaj šepnil poveljniku. Ta je nabral gube na mrkem čelu, pogledaval sive, blesteče se vojake ter je hripavo zakukal:

"Polk, stoj!"

Težka sopara je vsrkavala njegove besede kakor goba vlago, vendar pa so se slišale tam, kjer je bilo potrebno. Klici so doneli vedno tiše, vedno bolj oddaljeno:

"Bataljon, stoj! Stotnja, stoj!"

(Dalje prihodnjič.)

ZIVLJENJE V UDOBJU



Staremu Rockefellerju nismo prav nič nevoščljivi, ker ima vsega v izobilju. Obsojamo pa sistem, kakršen njemu dopušta reči, ki jih tisti, ki delajo za kruh, nikakor ne morejo doseči. John D. Rockefeller je star 97 let. Nedavno se je podal iz letovišča na vzhodu v prezimovalnico v Floridi. Imel je poseben vlak, kakor zmerom. Ustavili so ga na takem kraju, da mu ni bilo treba na nobeno stopnico. Vozilo so ga z avti po cestah, kjer ni nikakega zmrada, razen po gasolinu. Celo krdelo služinčadi ga je spremljalo. Vsako željo mu je v mislih izpolnilo. Ko hitro začetijo kak prepih, mu ohrnejo ušesa, da se ne prehladi. Zdravniki ga preiščejo večkrat na dan in mu hrano in vse drugo do pike natančno predpišejo.

Slika na drugi strani pa je ta: Ljudje, ki so Rockefellerju zgradili milijardno imovino, so umirali v presgodnjih letih, ker niti hrane niso imeli zadosti, ne zadostne zdravniške oskrbe in nikakih prilik za duševne užitke. Nezdravo delo je ugonobilo tisoče in tisoče v mladih letih. Neštete družine so shirale v boleznih, ne da bi se kdo pobrigal zanje. Trpljenje, ki je bilo prispevano k graditvi bogastva najpremočnejše ameriške oljne dinastije je tako ogromno, da ga je v vrednosti denarja nemogoče oceniti. To stanje izgine, kadar bo odpravljen sistem, ki omogoča kupičenje bogastva na eni strani in gromadenje mizerije in trpljenja na drugi.

NEDELJA 25. OKTOBRA DAN VSEH NAPREDNIH SLOVENCEV V CHICAGU

Chicago, Ill. — John Greene je eden najboljših zamorskih baritonistov v Ameriki. Kdor ga je čul na nedavni prireditvi v korist španskih delavcev, ki se je vršila v Ashland auditoriju, bo to pritril. Pet tisoč ljudi ga je poslušalo. J. Greene nastopa največ na koncertih, a pomaga rad tudi na delavskih prireditvah, kakor bo naša prihodnja nedelja v dvorani ČSPS na 1126 W. 18th St. Greene stanuje v Abraham Lincoln centru, kjer je dom mnogih zamorskih artistov. Na klavir ga bo spremljevala Marion Lychenheim.

Sporod bo otvoril Joško Oven, nakar nastopi soc, pevski zbor "Sava" pod vodstvom Jakoba Muhe. Zapela bo več pesmi. Za ta nastop, kakor tudi za svoj koncert, se "Sava" pridno pripravlja.

Novost na tej prireditvi bo govorilni zbor, ki bo predvajal Becker-Mile Klopčičevo "Zalno pesem". Režijo ima Louis Beniger. "Zalna pesem" je bila priobčena v Ameriškem družinskem koledarju leta 1932. Prečitajte jo in videli boste, da bo to na našem sporedu res lepa točka.

Tudi naši Rdeči sokoli (Red Falcons) se bodo postavili! Vprizirili bodo kratko igrjo "The New Deal", peli in deklamirali. Bobby Krek bo ponovil svojo recitacijo "Soup".

Chas. Pogorelec v Pennsylvaniji

Charles Pogorelec je bil prošli teden na agitaciji za Proletarac in JSZ v naselbinah na



CHARLES POGORELEC

ših rojakov v državi New York, ta teden pa je prišel z delom v Pennsylvaniji. Seznam shodov, na katerih nastopi, je na tej strani.

Elsie Krek in Josephine Plut pa bosta igrali v duetu na harmoniki.

To bo naša glavna kampanjska prireditev in je naravno, da bomo imeli na sporedu tudi govornike. Glavni bo Etbin Kristan, tisti naš sodrug Kristan, ki je bil med Slovenci in drugimi Jugoslavlani tu in v starem kraju blaten in napadan kot noben drug socialist med nami. Ne samo z jezikom, tudi fizično so tolkli po njemu. Drugi so ga hoteli ubiti z lažmi. Vse, kar so si mogli izmisliti, so govorili o njemu. Toda Kristana niso ugonobili ne leta, ne težka dela, ne fizični napadi, ne zlobni jeziki in ne sedanja kriza, v kateri je imel težji boj za vsakdanji kruh kot marsikateri, ki je v nji veliko preostal. Erbin Kristan je bil o seben prijatelj Ivana Cankarja, s katerim sta veliko razpravljala o slovenski literaturi, o delavskem gibanju in sklepal, kako čimboljše nastopati v borbi proti klerikalizmu in lazi-naprednjakom. Kljub temu ga komunisti v pittsburskem "Napreju" še sedaj napadajo, češ, da mož, kakor je on, ne bi smel postati urednik Cankarjeve revije, če se jo ustanovi!

To bo v Chicagu na slovenski prireditvi prvi Kristanov govor po prošlih petnajstih letih.

Poleg teh bo na sporedu več drugih točk, po končanem programu pa bo plesna in prosta zabava. Igral bo Schwabov orkester z North Side, ki bo plesalcem ustregel s slovenskimi in drugimi plesnimi komadi.

Vstopnice v predprodaji so po 35c in jih lahko dobite pri članih in članicah JSZ, v uradu Proletarca, in v prostorih srbskega kluba št. 20 na north side.

Klub št. 1 se bo s sodelovanjem vseh svojih odsekov potrudil, da bo ta prireditev resnična kampanjska manifestacija, vas pa vabimo, da se je udeležite. Vstopnina je nizka, kajti spored, ki ga boste deležni, vam bo nudil užitek, ki je vsekakor vreden višje vstopnine, kot pa jo morate plačati za navadno plesno zabavo. Klub št. 1 je edina organizacija naprednih slovenskih delavcev in delavk v Chicagu, ki dela na PROSVETNEM polju v smislu načel zavednega delavstva. S to nalogo bo nadaljeval z vašo pomočjo.

Pridite v nedeljo 25. oktobra v dvorano ČSPS vsi. In ne pozabite, da se spored prične ob 3. Dvorana bo odprta ob 2.

Vojna v Španiji in oborožitev Nemčije tira evropske države v nove orientacije

(Nadaljevanje s 1. strani.)

dobro preračunanim načrtu. Tega ne bi zmogli brez podpore fašistične Italije, Nemčije in Portugalske ter brez finančne in moralne podpore reakcionarnih sil, vključivši Vatikana. Premier Blum je vzel v upoštevanje razdvojenost v Franciji, ki je na ponovitve enake tragedije, kakor jo preživlja Španija, pa je mislil rešiti obe deželi z nevtralnostjo. Berlin in Rim sta cinčala, se končno udala, a pod roko pomagata španskim fašistom z orožjem in drugimi vojnimi pripomočki dalje in dalje kljub nasprotni zaobljubi.

Delavstvo v Franciji želi intervencijo. Toda vlada v Parizu ima vezane roke, česar delavstvo v drugih deželah ne razume, kajti odvisna je od večine takozvane ljudske fronte v parlamentu, ki ji je dala mandat varovati demokracijo v Franciji, in to je vse.

V teh okoliščinah se je končno zgenila Sovjetska Unija in zapretila odboru nevtralnosti v španskem konfliktu, ki ga vodita Anglija in Francija, da se umakne iz njega, če se ne stori potrebne korake, da Nemčija, Portugalska in Italija nehajo kršiti svojo obljubo.

Še pred tem so zastopniki sovjetske Unije dokaj odločno nastopili v prilog zahtevne poražene etiopske vlade, da ima ona vseeno pravico ostati v Ligi, kajti ligina pravila je kršila Italija, ne pa Etiopija.

Največ prilike ima Sovjetska Unija zbrati okrog sebe male države. Celot Belgija je nehala verovati v pomoč veseli, v slučaju, da pride do nove vojne, pa je njen kralj nedavno senzacionalno izjavil, da bo v bodoče sama skrbela za svojo obrambo in se vsled tega izrekla za nevtralnost, kakor jo je naglašala pred svetovno vojno. To je udarec za Francijo in Anglijo.

Avstrija in Madžarska se nagibata od Mussolinija pod Hitlerjevo varstvo, mala antanta (Čehoslovaška, Rumunija in Jugoslavija) pa izpod Francije k Sovjetski Uniji. Vse te orientacije so seveda nezanesljive in večinoma mešetarskega značaja. Vendar pa je dejstvo, da je sovjetska Rusija nehala biti negativna velesila in si gradi povsem svojo vnanjo politiko. Vojaske strategije se zelo zanimajo tudi za gradnjo mostu preko Donave na meji Jugoslavije in Rumunije, ki bo skrajšal železniško zvezo med različnimi strateškimi kraji v obeh deželah deset ur in ob enem znatno skrajšal železniško razdaljo med Rusijo in Jugoslavijo.

Sovjetska Unija je danes vojaško dovolj močna, da vstopi v svetovno areno ne samo z oljino vejico, ampak odločno, kajti s fašističnimi vladami se drugače ničesar ne opravi. Da-li bi mogla USSR storiti kaj izdatnega za špansko republiko, je pa drugo vprašanje, kajti pomoč, ki jo ji nudi, je največ v živilih, dočim so se fašistične španske armade dobro pripravile. Če bo hotela Moskva tekmovali z Berlinom in Rimom, bo morala hiteti in ob enem reči Parizu in Londonu: Ste pripravljeni sodelovati za ohranitev miru, ali niste? Ste pri volji tvegati i vojno, da stopimo Hitlerju in Mussoliniju na prste, ali niste?

Tak je resničen položaj, ki je nam silno neljub, kajti nihče ne sovraži barbarizma in vojne bolj, kakor socialisti. Ampak če bodo vlade v Moskvi, Parizu in Londonu Hitlerja in Mussolinija božale, je ne bodo odvrnile, pač pa na svoj način pospešile svetovno katastrofo.

Po sporedu ostanite med nami, čete učinkovito protestirati proklamirajte s prijatelji in znanci obstoječemu stanju, glasujte ci in seznanite se z novimi! Na svidenje v nedeljo! Odbor.

Boj za službe zasenčuje vsa res važna vprašanja

(Nadaljevanje s 1. strani.)

prav tako huda in dogodila se bo prej ali slej ne zato ker jo mi prerokujemo, ampak radi tega, ker je demokratski 'new deal' s svojimi polovičarskimi reformami in kontrolo ne bo mogel preprečiti.

Norman Thomas pravi, da Roosevelt trati čas, ker potuje po deželi in se trudi na shodih, kajti izvolitev mu je v naprej zagotovljena. Ljudstvu je oglašeno za mesijo, ki je ODRŠIL deželo. Ljudstvo misli na krizo in na mala izboljšanja, ki jih je deležno, pa verjame. Privatna podjetja ostanejo v veljavi in svetost profita bo protektirana, kakor pod vsako prejšnjo administracijo. Kapitalistični interesi bodo zmagali, pa naj bo prihodnji predsednik Roosevelt ali Landon. Ako ho-

Za La Salle in okoliške naselbine

La Salle, Ill. — V nedeljo 1. novembra bo v Slovenskem domu shod tukajšnjih naprednih delavcev, na katerem bo govornik Joško Oven. On dobro pozna današnji položaj, je že dolgo let aktiven v JSZ in v delavskem gibanju uobče, in vrh tega je izboren govornik. Rojaki v La Salli in v sosednjih naselbinah Oglesby, De Pue, itd., pridite na shod! Tega dne je tudi seja društva št. 2 SNPJ in članstvo je vabljeno, da pride po seji na shod.

Frank Karun, tajnik kluba št. 4 JSZ.

Napačna briga

Ako se bi ameriško časopisje toliko brigalo za ljudske koristi, kot se za ljubavne afeze angleškega kralja, bi res služilo ljudstvu.

KAMPANJSKI SHODI JSZ

Shodi in sestanki pod pokroviteljstvom JSZ se bodo vršili na datume kot so tu navedeni, kjer je aranžma zanje že sklenjena, točni datumi za shode v drugih naselbinah pa bodo oznanjeni v prihodnji številki.

Johnstown, Pa., v nedeljo 25. oktobra ob 7. zvečer v dvorani društva sv. Alojzija v Ccnemaugh. Govornik Ch. Pogorelec.

Cambria City, Pa., v ponedeljek 26. oktobra ob 7. zvečer shod v dvorani društva Adria. Govornik Ch. Pogorelec.

ZAPADNA PENNA: Imperial 28. okt.; Burgettstown 29. okt.; Moon Run 31. okt.; Strabane 1. nov. Na vseh teh shodih govori Chas. Pogorelec.

Milwaukee, Wis., dne 31. oktobra, ako bo mogoče aranžirati shod na ta dan. Točen datum bo sporočen pozneje. Govornika Donald J. Lotrich in Frank Zaitz.

Springfield, Ill., v soboto 24. oktobra v Slav. domu. La Salle, Ill., v nedeljo 1. novembra. Joško Oven. Bridgeport, in druge naselbine v vzhodnem Ohio.

Shodi in sestanki 4., 5. in 6. novembra. Chas. Pogorelec. Barborton, O., in okoliške naselbine, dne 7., 8. in 9. novembra. Chas. Pogorelec.

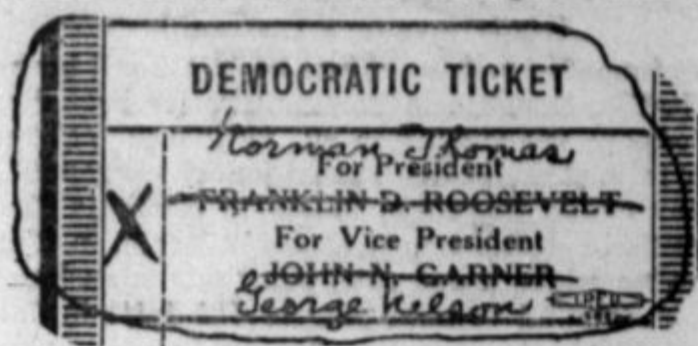
V kolikor bodo datumi teh shodov spremenjeni, bo pravčasno sporočeno. Na člane in somišljenike apeliramo, da naj shode v svojih naselbinah dobro oglašajo in store vse v svoji moči, da bodo uspešni.

OGLAŠAJTE

PROLETARCU

Kako bodo socialisti glasovali v Ohio

Zakon v Ohio dovoljuje vpisavati imena kandidatov na glasovnico, ako niso dobili dovolj podpisov na peticije, da bi bila njih imena tiskana na tiketu. Toda glasovnica v Ohio je



tiskana tako, da ni nikjer praznega prostora, kamor bi socialisti lahko vpisali imena Norman Thomas in George A. Nelson, zato jim ne preostaja drugega, da prečrtajo bodisi demokratska ali republikanska kandidata in vpišejo svoje. Vzorec, ki ga vidite tu, predstavlja, kako je treba imena prečrtati in kam vpisati Thomasa in Nelsona. Iz urada soc. stranke v Ohio priporočajo, da se naj črta bodisi demokratska ali pa republikanska kandidata, kot že omenjeno. Ne pozabite napraviti križ, kakor je tu na sliki.

Podporna društva in socialna zaščita

"Zajedničar", glasilo HBZ, je poročal o konferenci slovenskih bratskih društev v Pittsburghu, ki je bila sklicana v svrhu razprave o socialni zaščiti. Glavni govornik je bil pennsylvanski zavarovalniški komisar O. B. Hunt.

To je nov dokaz, da tudi v kroge podpornih organizacij prodira bolj in bolj spoznanje, da privatno zavarovanje ne more varovati delavcev v slučaju brezposelnosti in v gospodarskih krizah. To je naloga, ki se je more uspešno lotiti edino država.

Vabilo na prireditev v korist Prosvetne matice

Detroit, Mich. — Društvo št. 21 SNPJ priredi v nedeljo 25. oktobra v Slov. narodnem domu na John R. veseličo v korist Prosvetne matice. Na programu bo med drugim tudi balcarška tekma med člani društev 121 in 518, ter med člani Young Americans in Wolverines. Zmagovalci dobe nagrado. Plesalci bo igral dobro znani erhovčev orkester.

Prosvetna matica, kateri je namenjen ves prebitek veselice, je edina slovenska organizacija te vrste v Ameriki. Prosvetno delo vrši v razrednem delavskem duhu. Od kar obstoji, je razpečala med Slovenci v Zed. državah že 65.000 knjig in brošur. Poleg širjenja literature je dosegla največ na dramskem polju. Njen bogati arhiv iger in vlog je na razpolago vsem pridruženim organizacijam. Pomaga po svoji moči tudi pevskim zborom z

notami.

Vsakdo, ki se zanima za dramo in kulturo vobče, ve, kako široko je to polje in koliko več bi se storilo, če bi gmotha sredstva dopuščala. Tako krvavo potrebujemo več materiala za delavsko kulturne priredbe, kot pesmi, spevoigre in drame z delavsko vzgojevalno tendenco! Prave socialne drame bi tu največ zalegle. Med nami imamo več zmognih dramatikov, ki bi nam s takimi dramami lahko obogatili arhiv in pomagali našim odrom, kajti vir za snov je neizčrpen. Spomnimo se samo na dolgo vrsto socialnih bojov v Ameriki v zadnjih dvajsetih letih. Na primer, stavke rudarjev v Calumetu, župnika z revolverjem in dvorane, kjer se je zadušilo 70 otrok, med njimi mnogo slovenskih. Ali coloradskega štrajka in njegovih žrtv. Itd. Kaj vse bi lahko dober dramatik ustvaril iz tega materiala! Zakaj se to doslej še ni zgodilo, ne vem, vem pa, da vsi intelektualci, ki imajo zmognosti v tem oziru, se morajo boriti za ekstenzo, kakor vsi mi. Pisati drame pa je delo, ki zahteva časa. Ako jim bi mogli nuditi primeren honorar, bi si tudi na ta način nekaj zaslužili za kruh in se lahko nekoliko razbremenili drugih poslov, ki jih opravljajo za preživljanje. Pomanjkanje gmothnih sredstev je torej glavni vzrok naši revščini na tem polju. Toda z resnim, smotnim delom vseh pridruženih podpornih in kulturnih društev ter klubov bi se dalo tudi tukaj vzlic ekonomski krizi, ki nas tlači, veliko več storiti kakor smo storili doslej in povečati dohodek Prosvetne matice tako, da bi čim-

bolj obogatila svoj dramski arhiv s socialnimi dramami iz našega življenja in bojov in z uglasbenimi pesnitvami, ki bi odgovarjale namenu delavske kulturne organizacije. Vsi klubi, dramska in kulturna društva, pevski zbori in vse druge pridružene organizacije bi zvišale svoje mesečne ali letne prispevke Prosvetni matici kolikor mogoče, zraven pa bi priredile vsaka po eno prireditev v korist njene blaginje. Na ta način bi kmalu odpravili gmothne težkoče, ki Matici vežejo roke, in ji omogočili na kulturnem polju večji razmah, ki je nji in nam toliko potreben.

John Berlig.
(Op. ur. — Ostali del dopisa bo v prihodnji številki.)

Shod 1. novembra v Strabane

Strabane, Pa. — Chas. Pogorelec je na agitacijski turi. Pride tudi v našo naselbino, kjer bo nastopil na shodu, ki se vrši v nedeljo 1. novembra ob 2. pop. Tukajšnje pevsko društvo "Ilirija" je nam obljubilo, da zapoje ob tej priliki par pesmi. Sodrugi žele, da se po shodu priredi malo zabave, kar se bo tudi upoštevalo, kajti potrebno je, da imamo poleg resnih nalog tudi nekoliko razvedrila.

Republikanska in demokratska kampanja ni več kampanja, ampak političen cirkus in ostudna gonja za službe. Obkladajo se z vsakojakimi občlki, samo da odvrnejo ljudi od prave resnice. Kadar bo eden ali drugi izmed njih izvoljen, jim bodo poraženi demokratski in republikanski kandidati čestitali na zmaji in moledevali za službe. Koder ima postojanke naša socialistična stranka, se čuje tudi glas zatiranih. Udeležite se shoda v nedeljo 1. novembra in sodelujte s Chas. Pogorelcem, da bo njegova tura resnično uspešna.

John Terčelj.

Tridesetletnica društva št. 47 SNPJ

Springfield, Ill. — Društvo št. 47 SNPJ bo proslavilo jubilej svoje tridesetletnice v nedeljo 25. oktobra v Slovenskem domu. Glavni govornik bo Filip Godina. Na sporedu bo med drugim igra "Biserne slavje", glasbene in druge točke. Med programom in na plesni zabavi bodo igrali bratje Goršek.

Predvajane bodo tudi filmske slike z raznih prireditev SNPJ.

Društvo št. 47 je šlo v svojih treh desetletjih skozi težke preizkušnje in imelo je dostikrat velike težkoče. Premagalo je vse in vršilo svoje naloge kolikor je bilo v danih okoliščinah in razmerah najboljšje mogoče.

Vsi ste vabljeni, da pridete na to slajve. Vstopnina je samo 25c za osebo. Odbor in člani se trudijo, da vam oskrbe čimboljše postrežbo in zabavo.

J. Krmelj.

Konvencija klubov hrvatskih in srpskih delavcev v Ameriki

Pittsburgh, Pa. — Tu se je konec septembra vršila konvencija zveze klubov hrvatskih in srbskih delavcev. V uradnem seznamu je bilo označeno, da se je udeležilo 80 rednih in 40 bratskih delegatov. Konvencijo so vodili komunisti, ki zdaj pod to označbo delujejo med tujerodci.

Delegati so razpravljali največ o narodnostnem problemu Hrvatske, o politični situaciji ter o "fašizmu in vojni". To je danes bistveno dnevni red vseh komunističnih konvencij.

Udeležilo se je tudi nekaj Slovencev, ki pa v debato niso posegali.

Konvencija je indorsirala sedanjo taktiko komunistične stranke, izrekla se je za boj v prilog demokracije in proti fašizmu, za zgraditev farmer-labor stranke in za mnogo drugih resolucij. Glasilo zveze teh klubov je "Radnik", ki je v poslednjih par letih ime pogosto menjal, še večkrat pa ime svoje firme. Zdj na primer pravi, da je "list naprednih hrvatskih radnika u Sjedinjenim državama Amerike".

POT K STENI



Na sliki je vojak ustave španske vlade, ki so ga fašistični rebeli ujeli v mestu Bilbao v Španiji. Gnali so ga pred svoj glavni stan, kjer so ga fašistični častniki obsodili v smrt in ga poslali k steni pred fašistične strelce. Fašisti to početje opravičujejo z izgovorom, da lojalisti z njihovimi vojniki nič boljše ne postopajo, kadar jih vjamejo.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral JOHN RAK

Chicago, Ill. — Prihodnjo nedeljo bo v dvorani ČSPS predvajan program, ki ga naj Slovenci v Chicagu in okoliških naselbinah nikar ne prezro. V petek 23. oktobra bo redna seja kluba št. 1, na kateri komo imeli razpravo o predmetu, "Kaj nas uči civilna vojna v Španiji?" Otvorila jo bosta Josko Oven in Frank Zaitz, potem pa bo splošna razprava o tem, v tej dobi najvažnejšem zgodovinskem poglavju v razvoju Evrope in delavskega gibanja vsega sveta. Social Study Club bo imel v petek 30. oktobra v S. D. C. prireditev v korist Proletarca.

Cleveland, O. — Anton Jančevič je poslal 13 naročnin. Poroča, da je marljivo na delu pri nabiranju oglasov v Ameriški družinski koledar. Ivan Babnik je na enakem poslu v sentlarskem okraju. — John Krehel poroča, da se soc. pevski zbor Zarja marljivo vežba za program, ki ga bo predvajal na jubilejni prireditvi svoje 20-letnice na Zahvalni dan.

Johnstown, Pa. — John Langerholc je poslal dve naročnini in Ilija Bubalo štiri. — V nedeljo 25. oktobra bo v Cone-maugh shod, na katerem nastopi Chas. Pogorelec. V Cambria City bo shod v ponedeljek 26. oktobra, na katerem nastopi isti govornik.

Waukegan, Ill. — Anna Mah-nich je poslala nabrane prispevke v kampanjski sklad J. S. Z., ki znašajo \$8.05, pet dolarjev pa je prispevalo žensko društvo št. 119 SNPJ v sklad za španske delavce. Vsota je bila poslana na pristojno mesto. — Frances Zakovšek je poslala \$5.50 v naš kampanjski sklad, štiri naročnine in oglasne v koledar. Naročila je tudi en izvod Adamičeve nove knjige "Cradle of Life".

Kirkland Lake, Ont., Kanada. — R. Pechavar poroča, da je igra "Vdova Rošinka", katero so si izposodili od Prosvetne matice, napravila ob vzporeditvi na avdienco dober vtis in vsi so se do grla nasmejali. Bila je vzporedjena pod pokroviteljstvom društva "Triglav". V načrtu imajo nove predstave in Prosvetni matici so pisali po nadaljne igre.

Willard, Wis. — Mike Krulitz je poslal eno naročnino. Nedavno je bil on in njegov sin v našem uradu, o katerem sta se oba pohvalno izrazila.

Red Lodge, Mont. — K Erzenožnik je nam znova dokazal, da je agitator Proletarca. Poslal je dve naročnini in \$2 v tiskovni fond, ki ju je prispeval J. Kropp.

Girard, O. — Na sestanku kluba št. 222 JSZ dne 11. oktobra je bilo nabranega \$5.00 v tiskovni sklad Proletarca. Govornik je bil Fred A. Vider.

Fontana, Calif. — Anton Blasič piše: "Tu prilagam še ne-

kaj naročnin na Proletarca. Pošljite mi seznam naročnikov s potrebnimi podatki, da obiščem vse, ki jim je naročnina potekla. To pomeni, da Proletarec v kraju, kjer uspevajo oranže najboljšje, ne bo brez naročnikov!

Milwaukee, Wis. — Leonard Alpner je poslal osem naročnin. Poroča tudi o pripravah za kartno zabavo, ki jo prirede v nedeljo 1. novembra.

Elizabeth, N. J. — Andrew Spragar je poslal 1 naročnino. Poroča o stavki, v kateri so morali prestat ure in dneve na piketni liniji, zdaj pa, ko je stavka poravnana, upajo, da jim bo mogoče storiti več tudi za Proletarca.

W. Aliquippa, Pa. — Bartol Yerant gre naokrog za naročninami ako le utegne in more. Poslal je dve.

Rock Springs, Wyo. — John Jereb je poslal pet naročnin. To je za tako naselbino, in posebej še zanj, dober rekord. Brez agitatorjev ni nič.

Crafton, Pa. — Jacob Tom-nee je poslal dva oglasa v Ameriški družinski koledar.

Detroit, Mich. — Shod klubov št. 114 in 115 JSZ v soboto 10. oktobra je bil v vseh ozirih uspešen. Vsi prostori Slov. nar. doma so bili polni. Slovenski govornik je bil Frank Zaitz, angleška pa sodruga Fischer od YPSL in sodrug King od o-krajne organizacije. Govorila sta tudi Peter Benedict, ki je kandidat soc. stranke za okrajnega blagajnika, in sodružica Knez, ki kandidira na socialističnem tiketu v legislaturo.

Predsedoval je Anton Jurca, naš znani old timer, ki je tudi socialistični kandidat za poslance. Vsa prireditve je izborna izpadla, kar pa se tiče "postrežbe", to je, jedade in pijače, je zmanjkalo vsega dolgo pred policijsko uro, pa so imeli ravnatelji še vseeno težak posel, predno so številno družbo prepričali, da je treba domov ali kamorkoli. Oba kluba z angleško poslujočim odsekom vred sta se znova prav dobro postavila.

Ameriški družinski koledar. — V prihodnjem letniku te knjige bodo spet zastopani vsi naši književni delavci in poleg njih agitatorji, ki so poslali vanj razno statistično gradivo. V leposlovnem delu bodo zastopani Etbin Kristan, Angelo Cerkenik, Ivan Molek, Ivan Jontez, Sven Hedin, Tone Seliskar, Mile Klopčič, Fritz Brainin, Vladimir Rijavec, Katka Zupančič, Frank S. Tauchar, Janko Zega, itd. Poleg povesti bo v koledariju vrsta člankov. V enem razlaga Etbin Kristan razvoj v socializem, in v drugem Angelo Cerkenik pogubnost brezposelnosti pod kapitalizmom za mladino. Še več rokopisov pričakujemo od naših rednih sotrudnikov te dni.

Izmed potpisanih spisov bo najvažnejši oni, ki ga je priredil Tone Šular o Slovencih v Kansasu. Je zgodovinske vrednosti, toda pisan tako poljudno, da bo všeč vsakemu čitatelju.

Chas. Pogorelec je na agitaciji za Proletarca, JSZ in Prosvetno matico. Delo, ki ga vrši, je težavno, pravi pa, da bo s pomočjo sodrugov in somišljenikov uspešno v vseh krajih, ki jih obišče.

Cradle of Life. — O Adamičevih knjigah veliko čitate. Njegove knjige lahko dobite v knjižarni Proletarca. Doslej nismo še nobene prodali toliko, da bi imeli dobček od nje, toda Adamičeve knjige so vredne, da jih naročite, in zato smo se zavzeli, da jih i mi skušamo razpečati kolikor največ mogoče. Kadar ste s kom v pomenku o Adamiču, priporočite mu, da si naj naroči tudi njegove knjige, ne pa ga samo hvali. Naročilo naj pošlje Proletarcu, ali pa knjižarni v svojem mestu, če je naročniku ljubše tako. Razlike v cenah ni.

Volitve v torek 3. nov. — Predsedniške volitve so na pragu. Ko bodo končane in glasovi preštet, bo še nekaj dir-daja, potem pa bo v splošni politiki vse mirno, razen ako se delavstvo zgane. Stori bo se bi koristen korak, ako se ZGANE v toliko, da se organizira v svoji stranki sebi v korist!

Kampanjski shod v Springfieldu

Springfield, Ill. — Kampanjski shod kluba št. 47 JSZ se bo vršil v soboto 24. oktobra ob 8. zvečer v Slovenskem domu. Govornik bo Filip Godina in drugi. Godina bo odgovarjal tudi na vprašanja, ki se tičejo kampanje in našega gibanja v obče. — Joseph Ovca.

KAMPANJSKI SKLAD JSZ

VII. IZKAZ

Gross, Kansas. — Društvo št. 206 SNPJ \$1.50; John Kunstelj 25c; John Šular 10c, skupaj \$1.85. (Poslal John Šular.)

Pittsburg, Kansas. — Kansaska federacija SNPJ \$5.00.

East Brady, Pa. — Društvo št. 244 SNPJ \$3; po 50c: Anton Zagar, John Dolmovich, John Stimac in Josip Bratkovič; po 25c: Josip Crnjar, Karlo Dalnash, Pete Kneževich in Ignatz Svitek, skupaj \$6.00. (Poslal Anton Zagar.)

Farmington, Ill. — Po \$1: društvo 293 SNPJ in Ignac Hreščič; po 50c: John Majdič, Sam Mihelič in Josip Tušak, skupaj \$3.50. (Poslal Sam Mihelič.)

Milwaukee, Wis. — Društvo št. 19 JPZS \$2.00.

Milwaukee, Wis. — Louis Ambrozich 20c; po 15c: Wm. Clarine, Martin Walte, Jos. Tomsh, Helen Ambrozich, Frank Klass, John Klopčich, Anton Zagar, Frank Krner, Josephine Zagar in Joe Androjna; po 10c: Joe Zagar, Frank Stumpf in Julius Ambrozich, skupaj \$2.00. (Poslal L. Ambrozich.)

Hermine, Pa. — John Zakrajšek (Homer City), 50c; po 25c: Louis Koren (Homer City), Andy Simič (Hermine) in John Ban (Latrobe), skupaj \$1.25. (Poslal Anton Zornik.)

Cleveland, O. — Po 25c: Pete Segulin in Andy Homatka; po 10c: Joe Lever, Gasper Segulin, Jacob Zadnik in Ant. Traven; po 5c: Charles Siko in Ignac Kenik, skupaj \$1.00. (Na-

bral Mike Ludvik.)
West Allis, Wis. — Klub št. 180 JSZ \$5; Otto Hamburger \$2; Frank Matkovich 50c, skupaj \$7.50. (Poslal Fr. Matkovich.)

Dearborn, Mich. — Po \$1: Frank Cesen, Louis Urban, Albert Naprudnik, Matt Urbas, Anton Anžiček, Louis Kroc, Joseph Gorbas, Joe Anžiček, Elizabeth Plachter, Mary Knez; John Plachter \$1.50; po 50c: Mae Knez, Max Kroc, Dominik Hubner, Neimenovan, Ivan Antončič, Joe Kern, Pete Benedict in Jacob Gorup; po 25c: A. Sittar, Fred Baloh, Anton Jurca, N. Kastel, Martin Menton, Frank Oblak, Stanley Baloh in Joseph Steiner, skupaj \$17.50, od te vsote prispevano okrajni organizaciji Detroit \$5, čista vsota za JSZ \$12.50. (Nabrala Mary Knez.)

Sheboygan, Wis. — Društvo št. 244 SNPJ \$5.00.

Detroit, Mich. — (Pola Petra Benedicta. Po \$1: P. Benedict št. Joe Cerne, Andy Grum ml., Pete Benedict ml., Rudolph Benedict, Leo Bernik, John Kutts, John Mayer, Lawrence Lukatich, John Bernik, Nick Stewerson, Thomas Ogme in Dan Hacka; po 50c: Rudolf Bogataj, Thomas Jarkman, Emil Bogataj, Leo Bole, John Bahor, Harry Stuart in John Dolenc; Joe Bezar 30c; po 25c: Rudolf Dolenc in Frank Dolenc, skupaj \$17.30. — (Pola Joseph Klarich.)

Po \$1: Joseph Klarich, Tom in Katy Petrich, John Berlig in Mr. in Mrs. Joe Grum; po 50c: Joseph Laop in Anton Cedilnik; po 25c: Anton Steffler ml., Andy Klarich, Joe Brisky, August Platt, Joseph Zimec, Frank Chopp, Anton Stefanič, Frank Kern, Joseph Cerne ml., Joseph Kern ml., Martin Klarich, Frank Lojave, Joseph Majetich, Chas. Zakrajšek, Kathy Krantz, Mary Jurca, Ana Travnik, Jennie Semec, Anton O. Bravovich in Karl Bleimeister; O. K. Toti 20c; skupaj \$10.20. — (Pola Jennie Urban.)

Joe Kotar \$5; Joe Furbas \$3.46; po \$2: Frank Cesen in Joe Anžiček; Louis Urban 75c; Anton Meyers 50c; po 50c: Paul Ocepek, Frank Hostnik, Frank Cesen ml., Jennie Urban, May Knez, John Spolyar, Julia Menton; po 25c: K. Junko, Martin Menton, Valentin Maisel, Joe Kopr, Jack Gorup, Frank Gaber ml., Urban Karun, Mary Bernik in Joe Briceley, skupaj \$19.53. — (Pola Rudolf Potočnik.)

Mary-Potočnik \$1; po 50c: Jacob Ločnikar, Rudolf Potočnik; po 25c: Albert Naprudnik, Michael Glad, Anton Semec in Lovrene Sluga, skupaj \$3. Skupaj na zgorajšnje pole nabranega \$50.03, od te vsote poslano okrajni organizaciji v Detroitu \$27.50, ostane JSZ vsota \$22.53. (Poslal John Zornik.)

West Newton, Pa. — Društvo št. 64 SNPJ \$2.00.

Bentleyville, Pa. — Društvo št. 240 SNPJ \$2; po \$1: Louis Hmar, Frances Hamar, Kibel Bros.; po 25c: Matt in Dora Gračanin, Mike Stein, Fr. Kovacic, Jos. Puškarich, Katie Puškarich, Frank Jenko, Joseph Skrbetz, George Hartman in 3. neimenovani, skupaj \$8.00. (Poslal Louis Hmar.)

Strabane, Pa. — Klub št. 118 \$5; John Zagan 50c; po 25c: Frank Mikec in Marko Tekavec, skupaj \$6.00. (Poslal John Chesnik.)

Chicago, Ill. — Charles Pogorelec \$3; Frank Udovčič \$2; Louis Stoblay \$1, skupaj \$6.00.

Hermine, Pa. — John Opeka (Oakdale) 50c; po 25c: Valentin Rudolf (Broughton), Frank Bajt (Covendale), Felix Jurjevce (Library), Cyril Ocepek (Library), Joseph Hrovat (Library) in John Erzen (Pittsburgh), skupaj \$2.00. (Nabral Anton Zornik.)

West Allis, Wis. — Društvo št. 104 SNPJ \$2.50.

Chicago, Ill. — Društvo Pioneer št. 559 SNPJ \$5.00.

McKees Rocks, Pa. — Jacob Ambrozich 56c.

Friedens, Pa. — Po 50c: Steve Koren in Frank Furlan, skupaj \$1.00. (Poslal Steve Koren.)

Milwaukee, Wis. — Društvo št. 225 JSKJ \$3.00. (Poslala Pauline Vogrich.)

Waukegan, Ill. — Društvo št. 568 SNPJ \$1.00.

Cleveland, O. — Leo Poljak \$2; Joseph Silk \$1, skupaj \$3.00. (Poslala Krehel in Lever.)

Skupaj v tem izkazu \$110.19. Prejšnji izkaz \$495.55. Skupaj \$605.74.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

Klub št. 1 JSZ, Chicago, Ill.

V nedeljo 25. oktobra 1936

KAMPANJSKA PRIREDITEV

V DVORANI ČSPS, 1126 W. 18TH ST.

Pričetek ob 3. pop. Dvorana odprta ob 2.

PRVI DEL.

- 1.) Važnost naših prireditev. Joško Oven.
- 2.) Pevski zbor "Sava" zapoje "Internacionalo" in dve drugi pesmi. Zborovodja Jacob Muha. Na klavir spremlja Mary Muha.
- 3.) Arthur McDowell, tajnik soc. stranke v Illinoisu in kandidat za zveznega senatorja.
- 4.) Elsie Krek in Josephine Plut v duetu na harmoniko.
- 5.) "Soup." A Recitation. Bobby Krek.
- 6.) "The New Deal." A Playlet, Presented by the Red Falcons. Directed by Frances L. Rak.
- 7.) Položaj tu in po svetu in delavski razred. Govori Etbin Kristan.

DRUGI DEL.

- 8.) John Rak, tajnik kluba št. 1 JSZ.
- 9.) Selections by John Greene, Bass-Baritone. Negro Artist Singer. Accompanied by Marion Lychenheim.
- 10.) "Zalna pesem." Zborna deklamacija. Po Beckerju priredil Mile Klopčič. Režira Louis Beniger.

Spored vodijo člani dramskega odseka kluba št. 1.

Louis Beniger, John Rak in Frank Zaitz.

Ravnatelj prireditve John Rak, tajnik kluba.

Po sporedu ples in prosta zabava.

IGRA SCHWABOV ORKESTER

Vstopnice v predprodaji 35c, pri blaginji 40c.

ANGELO CERKVENIK:

"DVOJNIK"

ZGODBA VOJNEGA UJETNIKA

Nadaljevanje.)

— Moj prapraded Lorenzo Berenini je bil znamenit kipar, arhitekt, pesnik, dramatik... Bil je v velikih časteh pri papežih Pavlu V., Gregoriju XV., Urbanu VIII., Inocencu X., Aleksandru VII., Klemenju X. in celo pri francoskem kralju Ludviku XIV. Takšnega prapradata vendar ne morem zamenjati za kakšnega hrabrega Tirolca!

— Saj bom ob pamet! je obapno tarnala sestra Hela. Za življenje vam gre, vi pa se šaltite!

— Ta je pa res lepa! Če je reanica šala.

— Zalite me!

— Zalim? se je zavzel.

— Zdi se mi, kakor da mi ne verujete, kakor da mi ne zapuete. Mar mislite, da vas bom izdala? Razumem, kaj vas je gnalo čez mejo, razumem, zakaj ste vsak trenutek pripravljene žrtvovati vse za osvoboditev svojega ljudstva.

— Jaz? ravni nisem pripravljene žrtvovati. Prav nič, vam pravim. Na mojo častno besedo: Franceschinija nisem še nikdar v svojem življenju videl, nikdar nisem o njem nič slišal — vsaj ne, dokler nisem bil ujet. Zdaj se spominjam nekako skozi meglo, da so semtertja govorila armadna povelja o nekem junaku. Nikdar se za takšna in podobna junaštva nisem menil ali točneje povedano: v takšna junaštva nisem nikdar verjel.

— Zakaj skušate tajiti? Saj sem videla v albumu prebežnikov vašo sliko!

— Podobna sva si — morebiti, in to je vse.

— Takšna podobnost! Skoro izključeno! Poleg tega govorite perfektno nemški.

— To bi utegnili biti en dokaz za mojo nedolžnost.

— Že zopet se šaltite.

— Prav nič! Verjetno je, da govori Franceschini slabše nemški nego jaz. Jaz sem namreč po materi Nemec. Moja mati je Nemka iz Chicaga.

— Mati Nemka?

— Čistokrvna! Pred vojno sem bil tri leta v Chicagu pri sorodnikih svoje matere. Tam govorijo samo nemški. Poleg tega sem študiral filozofijo na berlinski univerzi. Ni vrag, da se ne bi mlad človek pričel jeziku, ki mu je tako rekoč v krvi že od rojstva.

— Nikakor vam ne morem verjeti.

— Biti po sili junak, mož in oče — tega pri najboljši volji ne morem prenesti! Preveč čednosti hkratu. Junak nisem nikdar bil. Krogle sem se vsled bal kakor živega hudiča.

— Povejte mi, da bi bil mogel celo prav lahko vrniti se v Italijo. Imel sem izrečno priljubljenost. Fa sem rajši prišel sem.

— Recimo, da res niste tisti, ki pravijo, da ste. Prepričati jih ne boste mogli. Na stotine pri vas bo obremenjevalo. Kako se boste rešili iz te zagate?

— S svojimi listinami bom prav lahko dokazal, kdo sem in od kod sem.

— Listine? Kdo jim bo verjel? Vsak prebežnik, ki smo ga dobili v kremplje, je bil rojen tam nekje v južni Italiji, na Sardiniji.

Berenini je umolknil. Po dvorišču je nekdo hodil. Naenkrat se je tudi njemu zadelo, da nekdo prisluškuje.

— Povejte mi, jo je nena, dno vprašal, zakaj se zavoljo mene ogražate?

— Zakaj, zakaj... je jecljala.

Ni pametnega ji ni prišlo na um. Zakaj? je spraševala sama sebe. Kakšen pomen ima vse to? Morala sem! si je mislila. "Neka čudna sila me je gnala. Nisem mogla prenesti misli, da bi v to prelepo čelo streljali. Ne, ne, zanj se prav zares ni nikdar zanimala. Prav toliko, kolikor za vse druge ranjene častnike. Enako bi bila storila tudi v vsakem drugem podobnem primeru. Za človeka gre, za moža, za očeta.

— Zakaj? je poskušala razložiti; težko je povedati, zakaj. Vem, da bi v vsakem podobnem primeru ravnala enako. Morala sem tako ravnati. Sicer bi si morala kdaj pozneje očitati, da sem pomagala zločincem... Če bi pa celo poskušala izvršiti, kar so mi naročili... Mraz me strese, če pomislim...

Ura je odbila prvo uro po polnoči.

Tih, diskreten odmev udarca se je plaho odbijal od stene do stene.

Sestra Hela je naložila še dve poleni na ogenj. V peči je močno potegnilo. Zavihralo je, kakor zašumi voda, ko se zapornice naglo dvignejo ter se slap zakadi v globino.

Oba sta umolknila.

Prav zares? Kaj jo je gnalo v to quasi pustolovščino? Ali ni to tista nezmagljiva sila, ki veže milijone v ogromno, jednako armado? Ali je ne bo nekoč slehernik začutil v globini svoje krvi?

Ali je ni gnalo samo usmiljenje? Ali pa mogoče — kaj več? S slednjim mislijo se nikakor ni mogla sprijazniti. A čim vztrajneje se je branila, tem ostreje se ji je vsiljevala.

— Gospod capitano, je dejala, odločiti se morate. Cincati ne smete.

— Kaj naj napravim?

— Pobegnite!

— Pobegnem naj?

V njegovem glasu se je očitaval rahel trepet.

— Da, in čimprej!

— Kam?

— V Italijo.

— To je vendar nemogoče.

— Nasprotno. Prav to je najlažje. Saj ste rekli, da ste imeli lepo priljubljenost. Domnevam, da imate na fronti znanje. Nemški znate perfektno. Obledete se v uniformo avstrijskega častnika ter...

— Saj sem rekel, da vam roji po glavi grof Monte Cristo! Nikdar nisem bil prijatelj pustolovčin. Nisem za to rojen. Pri prvem koraku bi se izdal.

(Dalje prihodnjič.)

PREGLED SPLOSNEGA GLASOVANJA V ODBORE J. S. Z.

Številka kluba in kraj	Eksekutiva					Nadzorni odbor JSZ				Nadz. odbor slov. sek. JSZ				Prosvetni odsed				Pogorelec Chas. Gl. tajnik
	Alesh Frank	Dočnik D. J.	Oven Joseph	Tauchar F. S.	Udovrh Frank	Garden Anton	Rak Alvin	Turpin Joseph	Zajc Justin	Božičnik Rok	Hujan John	Ločnikar V.	Zajc Angela	Beniger Louis	Bernik Peter	Rak John		
1, Chicago, Ill.	58	68	65	38	53	70	70	22	28	37	36	55	49	64	69	66	65	69
3, Oglesby, Ill.	10	10	8	5	5	9	10	9	9	6	9	10	8	7	10	10	10	10
4, La Salle, Ill.	9	12	12	12	5	13	9	3	—	13	8	6	10	13	12	12	13	13
9, Power Point O.	11	11	11	5	11	5	6	9	8	—	11	11	2	11	11	11	11	11
10, Forest City, Pa.	6	4	6	2	6	6	6	3	—	3	5	1	6	6	6	6	6	6
11, Bridgeport, O.	25	23	25	11	17	25	25	19	4	3	6	21	25	23	25	25	24	25
13, Sygan, Pa.	12	15	15	14	5	14	11	11	5	3	13	6	12	13	15	15	15	15
18, Bridgeville, Pa.	6	6	6	6	6	6	6	6	—	6	6	6	6	6	6	6	6	6
19, Burgettstown, Pa.	3	7	7	7	3	7	7	2	1	4	7	5	2	7	7	7	7	7
21, Arma, Kansas	6	10	10	8	6	10	4	6	5	5	7	9	7	7	10	10	10	10
27, Cleveland, O.	16	17	20	11	14	20	18	10	8	4	11	9	16	20	18	18	20	20
28, Newburgh, O.	7	5	9	6	9	9	5	1	4	8	6	5	7	7	9	9	9	9
31, Imperial, Pa.	5	5	5	—	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
37, Milwaukee, Wis.	26	26	28	—	27	28	28	4	3	21	18	15	23	28	28	28	23	23
41, Clinton, Ind.	—	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
45, Waukegan, Ill.	11	11	11	4	7	11	11	3	1	7	4	7	9	10	11	11	11	11
47, Springfield, Ill.	20	20	17	6	17	20	14	14	6	6	18	8	15	19	20	20	20	20
49, Collinwood, O.	7	7	7	1	6	7	5	1	2	7	4	2	6	7	6	7	7	7
69, Herminie, Pa.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
95, Piney Fork, O.	3	4	4	—	1	4	4	—	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
114, Detroit, Mich.	22	24	24	11	19	25	24	4	6	11	6	20	25	23	25	25	25	25
115, Detroit, Mich.	15	16	16	3	14	14	16	—	2	14	4	14	16	12	16	16	16	16
118, Canonsburg, Pa.	11	13	15	9	14	13	10	4	7	10	13	14	9	9	15	15	15	15
123, Maynard, O.	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
175, Moon Run, Pa.	8	9	10	9	9	8	9	3	9	2	6	7	9	11	11	11	11	11
180, West Allis, Wis.	15	18	16	14	10	19	15	9	4	11	12	12	14	17	19	17	19	19
211, West Alliquippa, Pa.	12	12	12	—	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
222, Girard, O.	11	10	12	10	4	12	10	7	3	7	10	7	7	9	12	12	12	12
224, Chicago, Ill.	4	6	7	7	4	7	7	—	7	4	7	6	4	7	7	7	7	7
228, Purgaslove, W. Va.	9	9	9	4	6	8	6	7	2	3	4	7	9	7	9	9	9	9
Posamezni člani	1	1	1	—	1	1	1	1	1	—	1	—	1	1	1	1	1	1
Skupaj	362	397	401	221	306	406	361	183	145	206	250	287	332	375	417	413	416	414

IZ URADA TAJNIŠTVA JSZ

Z 19. septembrom 1936 je končano glasovanje za odbore odbora JSZ. Izid je priobčen v tej številki v posebni tabeli. Sledeče so imena kandidatov po abecednem redu kot so bila na glasovnici ter skupno število zanje oddanih glasov:

Kandidatje v eksekutivo JSZ	
Alesh Frank	362
Dočnik D. J.	397
Oven Joseph	401
Tauchar Frank S.	221
Udovih Frank	306
Frank Zaitz	406

Izvoljeni so: Frank Alesh, Donald J. Lotrich, Joseph Oven, Frank Udovih in Frank Zaitz.

Vsi ti so ob enem odbor slovenske sekcije. Frank Zaitz je v smislu pravil tajnik slov. sekcije.

Kandidatje v nadzorni odbor JSZ

Garden Anton	361
Rak Alvin	183
Turpin Joseph	145
Zajc Justin	206

Izvoljena od strani slovenske sekcije sta Anton Garden in Justin Zajc.

Kandidatje v nadzorni odbor slovenske sekcije JSZ

Božičnik Rok	250
Hujan John	287
Ločnikar Vinko	332
Angela Zaitz	375

Izvoljeni so: John Hujan, Vinko Ločnikar in Angela Zaitz.

Kandidatje v Prosvetni odsed JSZ

Beniger Louis	417
Bernik Peter	413
Rak John	416

Izvoljeni vsi trije. Četrti član tega odbora je gl. tajnik JSZ, Charles Pogorelec.

Glavni tajnik JSZ

Za mesto glavnega tajnika so bili nominirani trije člani in sicer, John Rak, Donald J. Lotrich in Charles Pogorelec. Ker prva dva nista sprejela kandidature, je bil edini kandidat sedanji tajnik Chas. Pogorelec, za katerega je bilo oddanih 414 glasov.

Glasovanja se je udeležilo 30 klubov in 1 član at large ter vsi člani srbske sekcije. Skupno število oddanih glasov je bilo 417 ali 64% njenega članstva.

O izidu glasovanja ni poslala poročila 5 klubov in sicer št. 5 Conemaugh, Pa.; št. 16 Chicago, Ill.; št. 24 Salem, O.; št. 35 Bear Creek, Mont. in št. 235 Sheboygan, Wis. Kluba št. 36 Presto, Pa. in št. 12 Gowanda, N. Y., sta bila ob času, ko so bile volitve razpisane, pasivna.

Tajništvo.

Nov hrvatski dramski zbor v Chicagu

V Chicagu je bil ustanovljen nov hrvatski dramski zbor "Matija Gubec". Vodio ga pristavi komunistov. Svojo prvo prireditev je imel v nedeljo 18. oktobra v dvorani ČSPS.

TO IN ONO

Cleveland, O. — Čas je bil, da je tudi Proletarac povedal o sleparstvu na račun Ivana Cankarja! Ivan Cankar si je ustvaril sloves kot pisatelj tlačnega delavskega in kmečkega ljudstva, in kot tak je označil socialistične nazore. Predaval je v socialističnih društvih, pisal v socialistična glasila in pomagal v socialističnih kampanjah. Mar se v metropoli vrši prerekanje o tem Cankarju? Če bi se, bi imeli močno socialistično gibanje slovenskih delavcev in kulturno gibanje v duhu delavskih načel, tako pa imamo večino le klerikalno-demokratsko-narodnjaško-liberalno politično godljo.

Ne morem pa razumeti, kako to, da te resne ne zapopadejo nekateri izmed tistih, ki so tu že dolgo in so podkovani z znanjem iz socialistične šole. Učil jih je že Eugene V. Debs in učili so jih drugi, da če se delavci podajajo v tabore nazadnjakov, ali pod polovičarsko vodstvo, ali če sklepajo kompromise, so koncem le delavci na škodi, posebno pa še njihove razredne organizacije, ker izgube razredni in bojevni pomen. Tako so na škodi vlad notranjih nesoglasij v stranki, ker jih mnogi napačno pojmujejo, in pa vsled otročjega boja zaradi "kulturnega" vrta in Cankarjeve sohe.

Tisti, ki se že dolgo udeležujejo, bi lahko razumeli, da deluje med ljudstvom vse polno takih aspirantov, ki govorijo eno, a njih prepričanje je silno šibko. Ponavadi se te vrste ljudje najraje obregavajo ob naše postene, agilne sodruge. Zato sem se zelo čudil, ker se ni nihče oglasil, ko se je namigavalo o "zlobnosti" urednika Proletarca. In toliko sodrugov nas je! Ali res smatramo, da je naš urednik "zloben" in ne zasluži, da bi se ga branilo pred krivičnimi očitki? Mi pa se vrtikamo v boj, ki ni naš boj, namesto da bi gradili gibanje, za kakršnega je Ivan Cankar toliko storil!

V neki skupini so bili napadeni tisti naši sodrugi, ki se udeležujejo tudi druge v gibanju za socialno zavarovanje in delavske pravice. Nazivalo se jih je s faloti celo pred našimi sodrugi. Se je li kateri oglasil? Ne. Tako izgleda, da ne bo radi polovičarstva nikjer več poguma. Pa naj bo tako, ker če bi podpisani prinesel vse to v ospredje, bi ga sami sodrugi obsodili za "sitneža", ki seje "trubel" kamor pride. Tako ga je obsodilo pet njegovih nekdanih prijateljev, da je bil kriv spora v nekem pevskem zboru, iz katerega sta nastala dva, dasi niti zraven ni bil ko je spor nastal.

Da, mi smo iskali podpise za

Normana Thomasa. Ali smo skupno delovali? Jože Snoy jih je poslal iz male nasebine Bridgeport 700. In mi v "metropoli"? Prezaposleni smo s pobijanjem klerikalnega lista, njegova lastnika pa se lahko smejeja, kajti nasebina je politično v njihovih rokah. Prosveta in Proletarac, ki sta res urejevana v duhu spisov in nauk Ivana Cankarja, tu nazadnjačeta v številu naročnikov. Če je nas tu res 50,000 Slovencev, je žalostno, ako pomislimo, kako malo se slovenski delavci brigajo za razširjenje listov, kateri jim služijo. Vzrok? V njima ni "domačih novic". V tem boju sta le ta dva lista na škodi, ne pa klerikalni, kateri situacijo clevelandskega prerekanja prav dobro izrabljajo sebi v korist.

Ze pred 18. leti se je tu pričelo gibanje, ki je obetalo, da se razvije v močno delavsko organizacijo, kar bi v taki nasebini morala biti. Ampak nasprotniki vseh vrst so ruvali in se rujejo, da članstvo zbežajo in razkrope, češ, socialistično gibanje v Ameriki nima pravega mesta in ne pride nikoli na površje. Klerikalci nam v tem pogledu niso povzročali toliko škode, kot nekateri naprednjaki, ker so bili zdaj to, zdaj spet kaj drugega.

Tako nazadujemo namesto da bi napredovali, ker se vrtikamo, kamor ne bi bilo treba, resno socialistično vzgojno in agitacijsko delo pa prepuščamo par sodrugom, češ, "ti daj"! Vse, kar moremo pričakovati v takih okoliščinah, je pogrebnička. Potem bomo dovolj "zavedni", naš boj bo končan in metropola bo rešena.

In kaj je s soho? Izginila je. Če je iz dobre kovine in imajo ljudje do nje dostop, jo lahko kdo vzame in jo proda kot kovino, kakor se prodajajo deli avtomobila, stara zlatnina itd. Ali pa se je komu zahotelo soho skriti, pa je "izginila" četudi ni. — Frank Barbič.

Pogorelec v Gowandi

Gowanda, N. Y. — Tu je bil na agitaciji Chas. Pogorelec. Shod je bil dobro obiskan. Dobil je 17 novih naročnin in 7 obnovljenih. Od tu se je napotil v Little Falls, nato pa v Forest City, Pa.

V petek 30. oktobra zabava Social Study kluba

Chicago, Ill. — Social Study klub vas vabi na kartno zabavo, ki jo priredi v korist Proletarca v petek 30. okt. v Slovenskem delavskem centru. Imeli bomo tudi tombolo in oddana bodo lepa darila.

Po končani tomboli bo plesna in prosta zabava. Vstopnina je prosta.

OUR FALCON CORNER

We received an interesting article for this corner from Dorothy Judnich of Waukegan, Ill. We hope that you will enjoy reading it and, that other readers will also send us their news and views. Dorothy writes:

"VOTE FOR LANDON AND LAND A JOB" IN THE POORHOUSE

Mr. Landon should know and anyone who will think about it will appreciate that the only time when private industry will have any jobs to land is when they can sell goods at a profit. The first man to lose a job under Hoover lost it when his employer could no longer get rid of his goods at a profit. The depression is not a strike of labor; it is a lockout of the profiteers.

Candidate Landon has stolen the slogan of the Socialists—jobs not relief. But he has not stolen the Socialist plan of jobs for everybody. What is there in Landon's or Hoover's plan of government which means a job except when some private employer can make profit? Nothing.

President Roosevelt knows that men want jobs. But he gives them boondoggling and other merely temporary jobs. The Socialists would give real permanent jobs making the good things of life, food, clothing, shelter, recreation.

Candidate Landon's slogan stolen from the Socialists does not guarantee a thing. In fact, if he tried to explain how he meant to give jobs and not relief, the fraud would be so

transparent that it would not catch the most ignorant. We know what jobs mean to the Democrats, any kind of work that does not interfere with private profits.

Socialists are honest. They say jobs should not depend on profits to a few. Every man is entitled to a job supporting himself and family, regardless of profit. A few moments' reflection will convince anyone that if we are to have "jobs not relief," the government must furnish them when private profit industries will not do so. That is the Socialist plan.

When a Republican candidate says, "jobs not relief," that is known as "ruling by fooling." The Socialist comes out with the cards on the table. We promise jobs, if private industry does not give them; we promise we will supply them to every one through government ownership of the places of employment.

Vote yourself the ownership of a job. Make the machine your slave instead of your competitor. Let the people own the nation and the nation own the trusts. Jobs not relief.—The Milwaukee Leader.

CHARLES POGORELEC IN PENNSYLVANIA

A mass meeting for comrade Charles Pogorelec, executive secretary of JSF, has been arranged for Sunday, October 25, by branch No. 5 in Conemaugh. A similar meeting will be held in Cambria City on Monday, October 26, at Lodge Adria's Hall. On Wednesday, October 28, he will speak in Imperial and the following day in Burgittstown. He will appear in Moon Run on Saturday, October 31, and also speak at a meeting in Strabane Sunday, November 1.

Comrade Pogorelec is on a campaign tour sponsored by the Yugoslav Socialist Federation. His schedule for the first week-end of November is in the Eastern Ohio district where he will visit Bridgeport, Piney Fork, Power Point and other nearby towns. On November 7, 8 and 9, he will be in Barborton, Ohio.

We urge our comrades and sympathizers in these districts to attend the meetings and cooperate with comrade Pogorelec.

ISSUES OF THE 1936 PRESIDENTIAL CAMPAIGN

By DONALD J. LOTRICH

(Continued from last week)

Academic Freedom.

In the hopes that they might prevent the teachers and professors of the schools and universities of the United States from telling the truth, democratic and republican officials everywhere have passed all kinds of teachers oath bills. These are intended to stifle proper thought, to show obedience to a political oligarchy which knows nothing, or very little, about teaching and which wants to stop the progress of scientific evolution. These politicians don't want the people to learn what causes depressions. They don't want the people to

know what must be done to do away with them. They don't want the people to know the inside dealings of politicians, bankers, industrialists and the struggle hold they have on our lives and our government.

That type of knowledge makes the people think and once they begin thinking it may lead to action; action which would naturally become unhealthy for their setup.

Any instructor who cannot tell the truth about conditions, governments, international relations as well as the rest of the curriculum studies becomes only a puppet for his boss. And all the students in such surroundings will lack the intelligent knowledge and become confused and befuddled minds, ignorant minds, ready for a setup step of fascism.

Our schools and colleges must be free to teach the truth about everything, including the trends of the times. We Socialists protest against the yoke of censorship placed on the educational directors by the democrats and republicans. We make this an important campaign issue and will fight until the restrictions and oaths are abolished.

What of Agriculture?

The crime of crimes, yes, one of the most criminal acts of the New Deal was the destruction of hogs, wheat, cotton, etc., while millions of people went about hungry and in rags without money with which to buy it or the privilege of a job with which to earn it. Paying the farmer to produce less in order to raise the prices of the already out of reach commodities only helped big business and showed the farmers and workers into a double tangle.

When dairy farmers didn't get their needed costs they had to go on strike despite all the New Deal efforts. When foreclosures threatened what did the republicans do? Were not the Socialists in the front line battles of the agriculturists? Yes, the New Deal did help the big landowning farmers but those who had to work for existence were much worse off as is easily proved by the southern sharecroppers.

Speculators and gamblers of farm products have really been the ones to gain from the benefits supposed to have been dished out to the farmers. What good is \$1.00 wheat when you haven't any or very little to sell. We don't wish to imply that plenty of 35c wheat is better than a little of \$1.00 wheat. Nay! What Socialists

intend to do however, is to take the speculation out of the produce, set profitable returns on the farm products thru large cooperative distributing markets and give the farmer that necessary recognition that he deserves. He feeds the people! He should learn to value the associations with his fellowmen by understanding their needs, their philosophy and fit into their scheme as a member of the family with equal rights.

Neither the republicans nor the democrats want to give them that recognition.

War and Peace.

Everybody in America should know that the republicans and democratic parties are the parties of war. Both support capitalism which is the breeder of all wars. Neither of them steps to make peace and democracy the instruments of civilization. To the contrary, both, and each of them, have made vast appropriations for wars, past and to come.

We charge them, therefore, with the responsibility for America's tremendous losses. Losses of men, money and equipment. We charge them with a destructive program for the future. We charge them with poisoning the minds of young men and women to ferociously kill one another instead of teaching them to respect one another's body and life. More than all that, we accuse them of killing men and burdening the people with taxes to promote wars for their selfish aims and purposes in order to keep themselves in power.

They faintly whisper about peace when they secretly and underhandedly prepare for the human slaughter. They prepare treaties if peace while they secretly help the forces of fascism and reaction break them.

They build big battlefleets and naval fleets while attending conferences to limit armaments. Larger and newer airships and deadlier poison gases are being prepared continuously to slaughter the human race while statesmen and madmen shout peace that they don't want.

On war, efforts of the Socialists will certainly be a whole lot different, should they be elected. We mean peace, genuine peace, because only in peace can Socialism and democracy truly exist. We mean what we say about peace. The other gentlemen of the two old parties merely use words as a subterfuge.

Vote for peace on election day by voting for the Socialist candidates.

(Concluded next week.)

WHAT A SOCIALIST VOTE MEANS

When you go to the polls this fall, you will see the names of Norman Thomas, for president and George Nelson for vice president, and other names under the heading "Socialist Party." What will you be voting for when you cast your ballot marked for this ticket? What is this thing Socialism?

Webster defines it as "a political and economic theory of social reorganization, the essential feature of which is governmental control of economic activities, to the end that competition shall give way to cooperation and that the opportunities of life and the rewards of labor shall be equitably apportioned."

But Socialism is now more than a beautiful "political and economic theory." It is a world wide political movement enlisted the support of nearly 50 million voters, who have elected legislators and administrative officials in every important country, including the United States.

This political movement stands for:

Production for use, not profit
A planned economy
Workers' independent political action

Support of workers' economic organizations

No more war.

Briefly, these principles mean:
1. Production for Use. Socialists would abolish the mad scramble for profits that characterizes present day industry, by providing for the collective ownership of railroads, mines, public utilities, banks and trusts—either through the government or through workers' co-operatives.

2. A Planned Economy. Instead of "overproduction" at some times and unemployment at others, Social-

ists would have government supervise manufacturing and distribution of commodities in such a way as to give steady employment to all.

3. Workers' Independent Political Action. Socialists believe that workers must have their own political party—that it is useless to hope for improvement through the Republican and Democratic parties, which get their campaign funds from capitalists. "He who pays the piper calls the tune."

4. Support of Workers' Economic Organizations. The Socialist party always supports labor unions and bona fide co-operatives in their activities to build a worker's world. In turn, it fights on the political field for the shorter work day and week, better working conditions, old age pensions and unemployment insurance, and against child labor.

5. No More War. Socialists believe that abolishing the profit motive will insure peace by abolishing imperialism, the capitalist scramble

for foreign markets. Meanwhile, they oppose militarism because it makes capitalist wars more probable.

We live under capitalism. Even in "good" years, it burns out our children in factories—we had 1,300,000 child laborers in 1927, our last normal year — and throws the "old" (men over 50) on the industrial scrap heap. In bad years, and they come frequently, as many as one-fourth our population are unemployed and face want and the grim fear of want.

You owe it to yourself to study the Socialist party's program, and if you find it good, join its crusade for a workers' world.—Western Call.

THE YOUNG

It cannot be wondered at that this general inquest into abuses should arise in the bosom of society, when one considers the practical impediments that stand in the way of virtuous young men. The young man, entering life, finds the way to lucrative employments blocked with abuses. The way of trade are grown selfish to the borders of theft, and supple to the borders (if not beyond the borders) of fraud.—Emmerson.

VOTE SOCIALIST

What a failure the two parties have made! The only remedy either the democratic or republican party has for deplorable existing state of affairs is to pass the buck to the other. Socialists, if elected, cannot make conditions any worse than they are at the present time. Socialism is the hope of the world!

How Much is a Billion?

It's pretty hard to figure out just how much is a billion dollars—the sum Roosevelt spent on war preparations in one year. Let's explain it this way:

If a young man were set to work on his 21st birthday counting a stack of silver dollars and if he counted at the rate of 90 a minute, working 10 hours a day and 300 days a year (Sundays and holidays excluded), he would be almost 83 years old when he finished counting his first billion dollars.—Socialist Call.

Anti-Fascist Prisoner Refuses Pardon

Professor Mario Pesenti — now serving a 24 year prison sentence for his anti-Fascist convictions and his courageous stand against Mussolini's Abyssinian war—has become the object of special attention by the fascist authorities. A committee visited him recently at the prison at Fossano and offered him immediate freedom if he would sign a petition to Mussolini asking for a pardon. Pesenti refused the offer and told his visitors that it would be useless to ask him "to do the impossible."

'Honorable And Patriotic'

From William Randolph Hearst's reply, cabled from Amsterdam, to the White House statement referring to "a certain notorious newspaper owner":

"And as I am not a shifty prevaricating politician but for over 50 years have endeavored to serve my country as an honorable and patriotic journalist, I am compelled in fairness to my readers to tell the truth."

Honorable and patriotic. The man credited with plunging this country needlessly into the Spanish-American war to build circulation for his dirty New York rag.

Honorable and patriotic. Decades of yellow journalism in his chain of newspapers. Sex, crime, and pandering to depraved tastes and morbid curiosity.

Honorable and patriotic. Strongarming newsboys in Chicago and elsewhere and laying the foundation of gangsterism with armed bands of toughs in circulation wars.

Honorable and patriotic. Trying to foist the sales tax on the nation to escape paying just income tax.

Honorable and patriotic. Plotting fake red scares in colleges and universities based on falsehood and trickery, as witness the Syracuse university, Prof. Counts, and the University of Wisconsin cases.

Honorable and patriotic. Branding everyone and everybody a Communist and a red who disagrees with the distorted "Americanism" of Mr. Hearst—the "Americanism" that permits Mr. Hearst to serve his own greed and sordid aims.

Honorable and patriotic. Hypocritically pretending to stand for peace and at the same time insatiably advocating bigger and bigger armaments and intensified nationalism.

Honorable and patriotic. Handpicking the Republican presidential nominee in a visit to Topeka, building him up with a clever publicity campaign, and then trying to pass him off as a candidate demanded by the "grass roots."

And so on, ad infinitum, through a record of yellow journalism, hypocritical politics, dishonest distortion and disservice to society.—Sheboygan Times.

If He Could Only Get Rid of the Rest of It!



The Youth In Our Movement

It seems that the Slovene Youth of today are not really as interested in the work for Socialism as their parents are. I don't want to seem critical, but I hope you will see my point of view as to what are the causes. There are several reasons for which the younger generation is not totally to blame for their slowness or backwardness of becoming acquainted and active in the Yugoslav Socialist Federation. Some of the Slovene Youth do not wish to be considered as common ordinary workers. They are classifying themselves as the middle class and therefore, think, "Why should we care about the rest of the people? We are not in dirt need of anything yet."

On the other hand we have those who would like to belong to the Yugoslav Socialist Federation, but are oppressed because of financial circumstances. These are our sympathizers and most of them boost our cause and vote the Socialist ticket. But what I believe the principle cause back of our Youth problem is, may be startling to the older generation, that is, our parents.

How many times have we been reminded by our folks that as a younger generation we are absolutely no good. We are delicate little runts and all we care about is the funny paper, base ball, foot ball, dances, good times, a place to eat and sleep. We will never amount to anything useful because we are perfect dumbbells. Our folks had failed to recognize the talents that young people possess, or that they amount to as much as the next fellow of some other nationality. From childhood up we have been made to feel that we belong somewhere in the back ground. Let the other fellow come forward, you don't belong in the front rank. You were born to be in the back ground. I have no intention of being offensive, but can safely say that this is true.

It is a curious fact that these things, which I believe are playing a mean part in our lives today, are not forgotten or shaken from our minds. But let me add that the fault does not lie wholly upon our parents.

When our parents came from Europe, people were strange, the language and customs were different. They were handicapped. For this reason they felt inferior and were looked down upon by the English speaking people as green horns and foreigners. And naturally our folks never classified themselves equal with English speaking Americans. They felt that their place was in the back ground. And because of this fact the younger generation is a bit handicapped even today. The feeling of inferiority is deeply rooted in the minds of our young people. But why be handicapped with such thoughts any longer? We can read and write. We have just as many brilliant students in schools and colleges as any other nationality. We know as much about political and economic problems as most other people. We are definitely a class conscious people.

Comrade Betty Bogatay from Cleveland, in her report to the XI regular JSF convention stated, "Although we are few, there is much we can do."

If all would think as comrade Bogatay does, there wouldn't be so much struggling in the world today. I liked her report as well as comrade Rak's and it gives me a happy satisfied feeling to know that we are linked as comrades thru such a fine newspaper as Proletarec. When I read Betty Bogatay's report about their Socialist singing society Zarja, I could note the happy spirit that was within her when she wrote the article. Although I have never met Betty personally nor had the pleasure of hearing Zarja, I want to congratulate them upon their 20th anniversary. Any singing society that has endured 20 years of service for the Socialist cause, deserves to be saluted. I hope you will continue with the good work as in the past.

NOTE

More English reports and
Articles on Page 5.